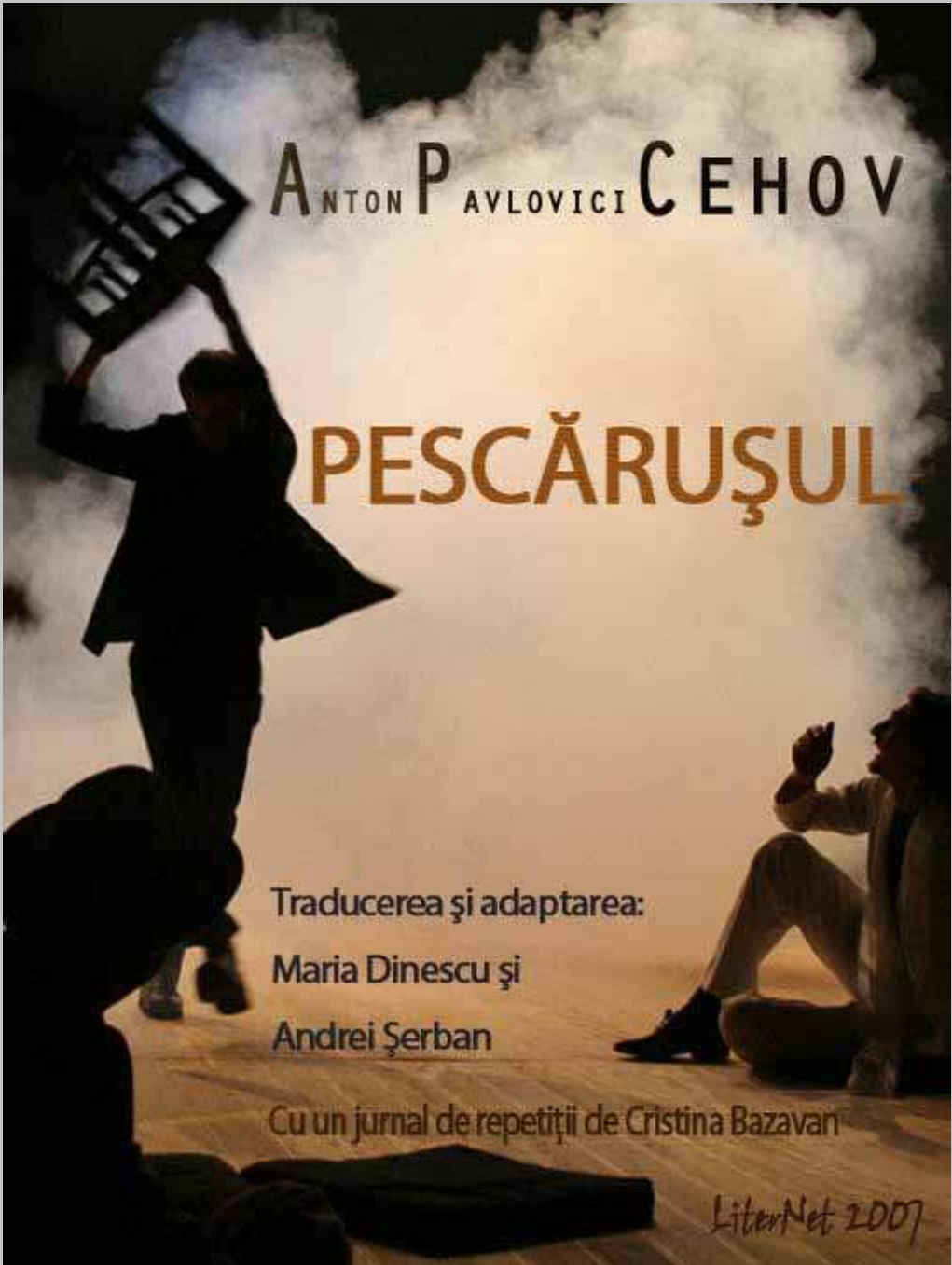

ANTON PAVLOVICI CHEHOV

PESCĂRUȘUL

Traducerea și adaptarea:

Maria Dinescu și

Andrei Șerban

Cu un jurnal de repetiții de Cristina Bazavan

LiterNet 2007

Redactor: Răzvan Penescu rpenescu@litternet.ro

Editor format.**pdf** Acrobat Reader: Dora Ionescu dionescu@litternet.ro

Traducere: © 2007 Maria Dinescu, Andrei Șerban.

Jurnal de repetiții: © 2007 Cristina Bazavan

Fotografii: © 2007 Claudiu Rusu (din spectacolul „Pescărușul” de A.P. Cehov, în regia lui Andrei Șerban, la Teatrul Național „Radu Stanca” Sibiu) și Veronica Niculescu (ultima fotografie a cărții)

Toate drepturile rezervate.

© 2007 Copertă: Dora Ionescu după o fotografie de Claudiu Rusu.

© 2007 Editura LiterNet pentru versiunea.**pdf** Acrobat Reader.

Este permisă descărcarea liberă, cu titlu personal, a volumului în acest format de pe situl www.litternet.ro.

Distribuirea gratuită a cărții prin intermediul altor situri, modificarea sau comercializarea acestei versiuni fără acordul prealabil, în scris, al Editurii LiterNet sînt interzise și se pedepsesc conform legii privind drepturile de autor și drepturile conexe, în vigoare.

ISBN-10: 973-7893-94-8

ISBN-13: 978-973-7893-94-9

Editura LiterNet

[http: //Editura.LiterNet.ro](http://Editura.LiterNet.ro) / office@litternet.ro

Cristina Bazavan

JURNAL DE REPETIȚII

**„Pescărușul“ de A.P. Cehov
Un spectacol de Andrei Șerban.**

Teatrul Național „Radu Stanca“, Sibiu, stagiunea 2007

Acest jurnal de repetiții a fost scris în două etape. Primele însemnări de jurnal au fost făcute la aproape două săptămîni de la începerea repetițiilor și cuprind trei zile de lucru. Ultimele însemnări sînt din zilele cînd piesa era aproape finalizată și o parte din muncă era prezentată publicului, în reprezentații de lucru, în fiecare seară. Nota de final conține însemnări de jurnal din ziua premierei oficiale, 12 ianuarie 2007. Numele actorilor au fost înlocuite cu inițiale.

(Cristina Bazavan)

Ziua 1, 29 iunie 2006

Am ajuns mai tîrziu, cam la o oră după ce începuse antrenamentul de încălzire. Inițial am crezut că n-am pierdut mare lucru pentru că abia atunci Andrei Șerban începea să lucreze el însuși exercițiile cu actorii. O zi mai tîrziu mi-am dat seama că și exercițiile preliminare, de încălzire, sînt interesante, pentru că îți arată personalitatea actorilor în dublu sens; cum răspund ei la exercițiile impuse de un coleg și cum reacționează (relaționează cu ceilalți) cel care e lider pentru o dimineață (în fiecare zi un alt actor alege exercițiile de încălzire și conduce „ostilitățile“.)

- În ziua a doua, MR a ales o mișcare cerebrală punîndu-i pe actori să-și miște părți din corp însoțind mișcarea de o anume vocală și i-a obligat să creeze o relație–replică cu ceea ce făcea cel de dinainte.
- În ziua a treia, varianta sibiană a lui Treplev (AN) a mers pe multă gimnastică și hip-hop. A obosit actorii fizic, fără să le solicite mintea în vreun fel.

MR vs AN: creier vs. sport; diferența a fost vizibilă, în stil, abordare și mod de a-și privi meseria. În primul caz s-a simțit experiența profesorului, în cel de-al doilea tinerețea.

Observații despre actori:

- pe cei mai mulți nu-i știu,
- sînt prea mulți pentru ce e nevoie în distribuția „Pescărușului” (am aflat mai târziu că sînt, de fapt, două distribuții, una „bucureșteană” – cu actori din teatrele din capitală, altă sibiană),
- unii încearcă să îi atragă atenția lui Andrei Șerban, să îi fie mereu în apropiere.

Prima care îi atrage atenția e o blondă care vine la marginea scenei și întrerupe conversația de bun venit între mine și Andrei Șerban. Îi spune că nu-și înțelege rolul și că vrea să discute despre el, că ea nu știe unde duce personajul ăsta. Răspunsul i-ar fi fost la îndemână în cartea lui Andrei Șerban („importantă e călătoria, nu destinația”). Îl simt pe Andrei Șerban deranjat de insistența întrebărilor, dar o conduce ușor către ce are de făcut: „o să descoperim pas cu pas, nu te gândești la ce va face Mașa, ci la ce face acum” (regret că nu i-am întrebat pe actori dacă au citit cartea lui Andrei Șerban, dacă s-au documentat și au încercat să-l ghicească / intuiască pe omul cu care lucrează).

Ceva mai târziu, în replică, o tânără brunetă încearcă să-i atragă atenția lui Andrei Șerban, așezându-se lângă el la repetiții. Situația se va repeta și în a treia zi și deja știu că fetele sînt concurente într-un fel, sînt amîndouă asistente la facultatea locală, și îmi imaginez că la mijloc e o luptă indirectă pentru atenție / glorie / putere.

După o pauză de 10 minute pentru reîmprospătarea forțelor se lucrează la a doua parte a actului doi.

Cam așa arată „ritualul” care se va repeta la oricare scenă nouă:

Actorii vin în scenă și încep să-și spună replicile, improvizând mișcarea. Cel mai adesea vor fi foarte statici, iar concentrarea va fi pe vorbe / text.

(Habar n-am dacă le e frică să improvizeze, nu merg cu gândul dincolo de rostirea cuvintelor sau așteaptă să fie modelați de regizor. Doar MM și MR au mers mai departe. Plus AB într-o scenă mică cu un monolog, a încercat ceva personal, dar după ce fusese condusă către destinația respectivă.

Nu știu de ce n-au curaj să facă propuneri, nu-mi imaginez că se tem că vor fi considerați proști / nepregătiți sau mai știu eu ce, pentru că oricum la cât de multe zile stau ei cu toții alături, Andrei Șerban - cu experiența și intuiția lui - îi va cunoaște pe dinăuntru și pe dinafară fără nici un alt ajutor).

În timp ce actorii își spun replicile, Andrei Șerban se uită în caietul magic cu însemnări. Pe partea stângă are textul, iar în dreapta însemnările lui despre personaje / ce ascund replicile respective etc.

Și după puțină vreme începe magia. Habar n-am dacă există reguli în teatru care-ți spun cam după câtă vreme trebuie să te miști dintr-o parte în alta ca să nu se plictisească publicul (*să caut dacă există studii pe tema asta*), dar Andrei Șerban are un simț aparte în chestiunea asta. Și-i plimbă pe actori pe toată scenă, îi obligă să vorbească cu publicul.

Am observat două tipuri de lucru / manevrare a actorului, dar în fiecare caz Andrei Șerban creează pas cu pas, habar n-are unde o să ajungă cu fiecare personaj în parte, dar experimentează tot timpul.

Se așează în pielea fiecărui personaj, la propriu și, de acolo, îl întreabă pe actor : „ce spui aici?” Și din replică în replică, începe să contureze mișcarea.

Sau explică ce e în spatele acelei replici, iar chestiunea asta e foarte foarte spectaculoasă. Dă detalii despre ce gândește personajul când rostește ceea ce rostește, plasează totul în lumea personajului, urmărindu-i scopurile mai mult sau mai puțin evidente la lectură.

Ambele variante de lucru sînt mai tari decât piesa în sine. Adică îmi închipui că repetițiile sînt mult mai spectaculoase decât piesa, pentru că va fi foarte greu pentru actori să mențină nivelul replicilor dacă nu vor ține minte întreaga lume din jurul personajului lor.

În prima zi, s-a repetat scena în care Polina încearcă să-l seducă pe doctor pentru a *n*-a oară și face o criză de nervi. Lumea Polinei prezentată de Andrei Șerban e foarte tangibilă, o înțelegi cu fiecare replică și ești alături de ea.

A treia zi, aceeași distribuție în aceeași scenă, fără mesajul tradus al lui Andrei Șerban din spatele replicilor, nu mă mai emoționează la fel de tare. Nu

mai empatizez așa de mult cu Polina; pricep de ce reacționează cum reacționează, dar nu mai sînt alături de ea.

Probabil că după ce vor fi învățat gimnastica / mișcarea bine, Andrei Șerban îi va mai struni o dată și încă o dată, să intre în mintea personajelor lor.

Faze amuzante:

- Andrei Șerban crede că Polina trebuie oprită din istericale cu un sărut care are drept scop reducerea ei la tăcere. Actorilor nu le iese și Andrei Șerban se duce, o ia pe actriță și o sărută, explicând exact efectul pe care-l dorește. Două minute mai târziu când scenă tot nu iese, mai exemplifica o dată cu CV (una din asistentele de regie),
- Va exemplifica la fel și o scenă violentă, în care își va da cu forță palme peste față, tot așa cum o va îmbrînci și pe Polina ca să exemplifice exact ce vrea. (MM glumește: „pe ziua de astăzi, n-ați bătut-o?”) După ce scena cu Polina e gata și sînt mulțumiți pentru moment, Andrei Șerban o sărută părintește pe tîmplă, ca o scuză pentru chinurile la care a supus-o. Va face la fel și cu AB, după ce o chinuie ridicînd-o pe sus într-o mîină.
- Îi explică la ureche, delicat și politicos, actriței care o interpretează pe Polina, că trebuie să-l sărute pe corp pe actorul care e doctorul și să coboare către bazinul lui, simulînd începutul unei partide de sex oral. Îmi place că e delicat cu momentul ăsta și că nu o spune public: „fă-i așa!”.

Lucrează apoi cu AB și TI într-o secvență în care apare Treplev așa cum e... trist, nefericit, conștient că ceilalți nu dau doi bani pe el.

Același ritual al improvizației actorilor și talentul lui de a începe să miște piesele. Îi dă forță lui T, îl pune să bată din picioare, îi schimbă converse-ii cu bocanci (TI, ascultător, vine și în ziua următoare tot în bocanci) și îl pune să se lovească peste față.

E violentă scenă și, când e aproape gata, mai adaugă ceva: o parte de erotism întrerupt / nefructificat / ratat... specific lui Treplev.

O ridică pe AB pe un braț și cu pumnul strâns al brațului pe care AB se sprijină simbolizează un

falus. Îi arată lui TI mișcarea, iar TI - mai degrabă politicos decît în rol - începe să negocieze cu AB cum să o ridice ca să nu-i facă rău.

(TI va fi la fel de politicos de fiecare dată cînd va trebui să-și chinuie partenera în vreun fel: să o forțeze să stea pe un șezlong în brațele lui, să-i ia mîinile ca să se lovească cu ele etc. Cînd AB e luată prin surprindere de gestul lui Andrei Șerban, e foarte emoționantă pentru că e naturală, dar atunci cînd știe deja că urmează ridicarea pe o mîină, în duetul cu TI, lucrurile nu mai sînt la fel de intense)

TI nu reușește încă să facă ce i-a explicat Andrei Șerban și mă întreb dacă va exersa acasă scena asta. A doua zi am confirmarea, a repetat-o pentru că știe textul mai bine, a adăugat încă o bătaie de picior ca să-i vină mai bine vorbele și se simte mult mai confortabil cu ceea ce are de făcut.

La sfîrșitul zilei, înțeleg de ce Andrei Șerban spune că nu știe pe de rost textul piesei pe care o regizează: nu vrea să-l știe, ca să fie cu mintea liberă și să creeze punîndu-se în pielea personajului și gîndind momentul, clipa, pasul următor din drum, fără să fie preocupat de destinație. N-are cum să nu cunoască textul pentru că l-a studiat bine, a făcut zeci de însemnări pe seama lui, a căutat ce au zis criticii literari, a făcut lecturi la masă. Dar, pur și simplu, s-a antrenat să nu țină minte ce urmează. Așa improvizează pe o bază solidă.

Îmi confirmă supoziția cu „neînvățatul textului“ pe drumul de întoarcere de la examenul anului întîi, clasa lui MR.

Andrei Șerban a mers la examenul anului 1 deși era foarte obosit după o zi grea de muncă. Pe de o parte cred că a mers ca să-i facă o plăcere lui MR, care e un om foarte bun, apoi a mers ca să le facă o bucurie studenților

și să-i motiveze („i-a aplaudat Andrei Șerban la examen, e o realizare pentru ei”), dar și ca să văd alături de el nivelul studenților la actorie, pentru că îl întrebasesm despre asta la București.

Cînd am ieșit din sala de examen m-a întrebat dacă mi-a plăcut.

(Eu mă plictisiseam îngrozitor și stătusem cuminte într-o căldură îngrozitoare, motivată doar de gîndul că e importantă pentru copiii ăia, prezența lui Andrei Șerban în sală.)

Îi spun că nu mi-a plăcut, că mi s-a părut serbare de sfîrșit de an de la școală, iar el îmi spune că a fost mai rău de atît.

(Și din privire, văd că vrea să-i spun de ce a fost mai rău de atît. Și mă trec fiorii, ca la fiecare întrebare pe care mi-o va pune și eu mă voi simți ca la un examen important, la care știu că nu știu nimic și prin urmare trebuie să-mi folosesc simțul de observație și intuiția.)

Îi răspund că elevii care fac serbare la sfîrșit de an sînt mai sinceri pentru că nu își propun să fie actori, ci doar să se joace...

(Mi-e frică să întreb dacă am trecut examenul)

(Despre studenți:

m-a surprins faptul că n-a avut nici unul curajul să-și spună textul uitîndu-se în ochii lui Andrei Șerban. Mai ales că au fost cîțiva care au avut monoloage. Ar fi fost foarte de efect să se așeze în fața lui și să spună textul.

Chiar dacă ar fi spus baliverne și ar fi fost anapoda interpretarea, măcar ar fi captat atenția colegilor cu curajul lui și ar fi fost un mic erou, după examen. Un „face to face” cu Andrei Șerban, nu era ceva de ratat pentru palmaresul unui student la actorie.)

Ziua 2, 30 iunie 2006

Primele exerciții care mă prind cu adevărat. Îi știu deja câte puțin pe actori și îmi e mai ușor să-i urmăresc.

AB ajunge mai târziu și nu înțelege ce le-a cerut MR, așa că face orice îi trece prin minte. Remarcă însă că ceilalți se uită cu interes la ea pentru că are o execuție „diferită” și, la noile exerciții, a căror explicație o aude, rostește vocalele în avans, ieșind în evidență și rămîne astfel în atenția colegilor.

Blonda Mașa începe să o copieze.

Va copia de altfel o mulțime de alte lucruri / ticuri / comportamente ale echipei de la București. Cîndva în timpul zilei, MM vine de la cabină cu un tricou în cap pentru că tocmai își spălase părul. A doua zi, blonda poartă o bluză pe post de turban.

Exercițiile lui Andrei Șerban...

... s-ar rezuma simplu: coordonări de brațe, picioare și cap. Dar e mult mai mult decît atît.

Îi pune pe actori lucreze în timpi diferiți (ca măsură), dar simultan (ca ritm) cu brațele. Să împartă în 6 părți egale cu mîna dreaptă spațiul în forma de unghi drept dintre șold și brațul întins orizontal, paralel cu solul. Apoi să urce și să coboare mîna în 6 timpi. Cu stînga să împartă pe orizontală, o distanță mai mică de 90 de grade, (stînga-dreapta, ca o fluturare orizontală) în patru părți egale. Pe care le acoperă în patru timpi.

Apoi trebuie să-și coordoneze simultan dreapta și stînga pentru fiecare timp.

E foarte spectaculos Andrei Șerban cînd explică pentru că el își împarte distanța în exact 6 (respectiv 4) părți egale, vizualizează punctele de reper pentru delimitarea distanțelor și le respectă. Actorii nu vizualizează mișcarea ca el, nu-și fixează puncte în care să se oprească, n-au nici relaxarea lui în execuție (poate și pentru că e prima dată cînd fac asta).

De la distanță, îmi dau seama că exercițiul e foarte greu pentru că necesită foarte multă concentrare, dar în același timp relaxarea minții și a corpului.

Mai tîrziu în cabină, Andrei Șerban mă invită să fac cu el exercițiul. Nu mă pot concentra la el, mi-e rușine, știu că mintea mea nu se poate relaxa așa de ușor și ratez testul asta. Mai fac seara la hotel o încercare, ceva mai reușită, dar mai e mult pînă la o execuție bună.

Andrei Șerban le mai propune un exercițiu, o continuare a unui exercițiu început în ziua precedentă. Cîte o poziție a brațelor și a corpului în 8 timpi, executată fiecare cu 8 timpi de mers pe talpă-vîrf. „Mers pe nori“, zice Andrei Șerban.

După cîteva execuții, actorii au învățat ordinea exactă a mișcărilor brațelor și încep să execute mecanic. Așa că, pentru că vrea să îi facă să filtreze mișcarea prin gînd, Andrei Șerban le schimbă ordinea: 1-6-4 și-i pune să memoreze vizual pozițiile fiecărui număr.

De aici începe spectacolul și concentrarea lor. MM e cea mai spectaculoasă, execută cu gîndul, vezi pe fața ei cum gîndește pasul următor.

Andrei Șerban a chemat-o în față pentru exerciții, așezînd-o pe primul rînd, unde a ajuns, din întîmplare, lîngă TI. Au schimbat cîteva priviri, iar el a părut să nu se simtă confortabil că trebuie să facă exerciții lîngă mama lui.

La MM se vede că a mai lucrat cu Andrei Șerban. Se simte confortabil la exerciții, știe ce se creează acolo, știe la ce să se aștepte la final, se lasă admirată pentru execuția și siguranța ei. Vrea să fie plăcută și se folosește de orice lucru ca să seducă și să fie în control.

În ziua a treia, la dansurile cu bețe, va începe cu un dans de seducție, unduindu-și șoldurile și zîmbind lasciv partenerului.

Undeva în cursul zilei, cu toată echipa de față, îi spune lui Andrei Șerban „Domnule regizor, aș putea să vă întreb ceva?” pe un ton teatral, un pic rece. Cere apoi o zi liberă pentru întreaga echipă, pe care Andrei Șerban o stabilește pentru duminică. După ce a obținut ziua liberă, mulțumește plecînd capul, oarecum umil, deși încercase să conducă „ostilitățile” inițial, să se auto-declare lidera grupului de actori.

Îmi place însă că atunci cînd repetă distribuția de la Sibiu, stă în scenă și rostește în șoaptă textul în paralel cu actrița care o dublează.

Dublura, ca majoritatea actorilor, o urmărește atît de atent încît o imită pe ea, nu personajul. Deși e cu 10-15 cm mai mică decît MM și mult mai slabă, încearcă să-i imite vocea și atitudinea corporală. Și face asta și în afara rolului, mai ales la corp, vocea o folosește doar pe scenă.

Mi se pare caraghioasă, dar în rol oricum trebuie să fie exagerată, așa că poate merge. Andrei Șerban i-a spus asistentei să-i aducă tocuri foarte foarte înalte și o să mai recupereze astfel din statura impozantă / glam pe care ar trebui să o aibă.

Mai fac un exercițiu în 9 timpi, fiecare număr 1, 2, 3, cu o poziție a brațelor / capului și cu un număr de pași egali cu cifra respectivă. Le schimbă și aici ordinea, punîndu-i să facă „pozele” pentru numerele impare, apoi pare.

Scopul e ușor de intuit, filtrarea mișcării prin creier. Le spune la un moment dat că e important să se relaxeze și să facă mișcarea gîndind ce au de făcut, să nu fie încordați și preocupați de rezultat, să facă ce pot ei din exercițiu, dar să-și miște corpul folosindu-se de creier, conștientizînd fiecare mișcare de braț.

Exercițiile sînt foarte spectaculoase prin efectul lor, după o jumătate de oră, toți sînt transpirați, iar cei care au putere mai mare de concentrare sînt ca și cum ar fi intrat în transă. Una din interpretele Polinei (FT) intră în categoria persoanelor cu o foarte mare putere de concentrare.

Andrei Șerban îmi explică o zi mai târziu că fata asta ar putea să ajungă departe dacă ar învăța să fie mai puțin rigidă pe interior și îmi dau seama, prin analogii și comparații, că marea calitate a lui AB e că e foarte maleabilă. E oarecum sigură pe ea, n-are frustrări majore și-atunci se lasă pe mîna lui Andrei Șerban să o modeleze după cum îi cere rolul. E ca o plastilină bună. Sau ca un lut bun, pentru că mai are nevoie și de sevă proprie – ceva din interiorul ei – ca să ajungă la Nina care trebuie.

De căutat cum se cheamă copăceii care iau forma vasului în care îi pui... ar putea fi o comparație, în descrierea ei.

Repetițiile:

Se repetă actul doi, scena dintre Nina și Trigorin, în care ea se dă drept inocentă / naivă și încearcă să-l flateze ca să-i capteze atenția.

Clasicul de acum ritual de improvizație a actorilor, în timp ce Andrei Șerban urmărește textul și însemnările sale. Trigorin se mișcă un pic mai mult pe scenă decît oricare alt actor pe care l-am văzut pînă acum la improvizațiile de început.

(Nu știu dacă asta e datorită faptului că are mai multă experiență sau pentru că intrarea lui e din fundul sălii și e obligat să se miște mai mult ca să ajungă pînă la Nina, care e în față. Oricum el va improviza cel mai mult și,

cîndva mai tîrziu, va scoate o fază foarte simpatică: se va uita la sacul în care e pescărușul și apoi în ochii Ninei spunînd „ce pasăre frumoasă“, cu mult substrat sexual. Andrei Șerban o va păstra.

Ăsta e un exemplu că dacă actorii vin cu ideile lor și sînt în personaj, sînt acceptate. Și nu înțeleg de ce ei nu au mai multe idei.)

Nina și Treplev ajung la un moment dat lîngă un șezlong și Andrei Șerban are o idee spectaculoasă: să o suie pe mînerele șezlongului pe Nina, de unde să-și spună monologul despre aspirația ei la admirația publică. E foarte tare ideea pentru că îți captează atenția (fata aia trebuie să stea în echilibru, te uiți să vezi dacă nu cumva n-o să cadă) și se potrivește foarte mult cu ce spune ea (vrea să ajungă mai sus decît e, să-și depășească condiția).

Își spun replicile și repetă mai multe variante pentru că AB nu găsește tonul potrivit la „Gloria... bla bla“, iar eu, care știu deja cum se suie acolo și ce are de zis, mă tot gîndesc: acum că ai suit-o acolo, cum naiba o dai jos? Ce pretext găsești să coboare de pe șezlong?

Aproape că nu mă mai interesează ce zic actorii pentru că vreau să văd soluția de reîntoarcere la sol a Ninei. E foarte simplă, ca toate ideile bune: Nina amețește la gîndul gloriei, cade trîntind șezlongul, drept în brațele lui Trigorin, și-i cuprinde trupul cu picioarele, ca să fie suficient de erotic.

Nu cred că Andrei Șerban știa dinainte cum să o dea jos de acolo, ceva mai devreme AB îl întrebese cum ajunge dintr-o parte în alta și i-a răspuns scurt: „nu știu“.

Se repetă mult partea tehnică de coborîre ca să cadă și șezlongul fără ca AB să se lovească și să fie obținut exact efectul dorit. Dublura sibiană va exersa și mai mult căderea (a treia zi), pentru că îi e prea frică să nu se lovească și nu reușește să trîntească șezlongul odată cu ea. Încă un semn de cît de încrezătoare și maleabilă e AB care încearcă și experimentează relaxat, mult mai mult.

Abia a doua zi dimineață îmi dau seama cît de mult m-a captat momentul urcatului pe șezlong, căci l-am visat noaptea. În visul meu, Nina rîde diferit la replica cu Agamemnon și, rîzînd, se lasă ușor pe vine, în echilibru pe mînerile șezlongului. Cînd începe să-și spună monologul urcă puțin cîte puțin, pe fiecare replică (aș putea să rezist și fără să mă iubească...), de parcă ar urca pe trupurile lor.

Mă trezesc rîzînd (am cam luat-o razna dacă am început să visez soluții de mișcare în teatru, cum visam rezolvările problemelor de geometrie, pentru că la teatru sînt mama ignoranților) și mă gîndesc că eu o văd pe Nina mult mai rea, mai prefăcută și fără scrupule. O parvenită șmecheră, ceea ce probabil e cam mult pentru ea, dar e încă un semn de cît de diferit filtrăm fiecare aceleași personaje și replici.

Fază amuzantă:

În dialogul Nina-Trigorin se ajunge la o discuție în care ea încearcă să-l tot fleteze în vreun fel pe scriitor și îi spune tot felul de baliverne despre „creația divină și inspirația care trebuie să-l bucure”. Andrei Șerban îi explică lui Trigorin că el trebuie să-i dea replica Ninei fiind conștient că ea l-a întrebat o prostie, dar că trebuie să rămînă politicoș și să întoarcă

discuția unde îi convine lui. Se insistă mult pe replicile astea și pe explicațiile din spatele vorbelor, iar mie, pentru că știu că la pauză am de făcut interviu cu Andrei Șerban, îmi vine să-mi dau palme.

De ce naiba n-am făcut eu vorbele cu Andrei Șerban ieri?! Măcar nu știam partea asta de text și nu mă gîndeam cît de ușor e să fiu o gîscă proastă cu niște întrebări stupide? Îmi vine să rîd de mine, dar stau cuminte și, la momentul interviului, mai sar în zbor peste niște întrebări în care nu mai am încredere.

Interviul:

Facem restul de interviu și, cînd Andrei Șerban începe din nou să vorbească, știu că trebuie să pun undeva în titlul materialului cuvîntul „just”. E obsedat să găsească cuvîntul just cînd explică ceva, cum e la fel de obsedat să găsească gestul și atitudinea justă a personajelor lui. Și nu spune „corect”, spune „just”, care e mai scurt și are mai multe implicații.

Vorbește mai rar decît de obicei, e mai oficial, e atent la cuvîntul just. Nu se simte confortabil cînd vorbim despre familie și copii și-mi vine să sar peste întrebări (stă sprijinit de scaun la mare distanță de mine, ia distanță cu fiecare întrebare), știu însă că am nevoie de partea asta pentru cititoare.

Are cu totul altă voce în discuțiile neoficiale despre familie, decît în înregistrări. Dacă întreb oficial, intri pe teritoriu interzis și, fără să te refuze, ocolește răspunsurile. Cum a ocolit de două ori (și la București și la Sibiu) întrebarea „ce vă emoționează?”.

E în elementul lui cînd vorbim despre inteligența emoției. Se apleacă cu totul către mine, stă cu brațele pe picioare și caută, desigur, cuvintele juste.

Și ca de obicei, e foarte trist cînd vorbim despre Centrul a cărui idee i-a fost furată.

La unele întrebări știu răspunsurile dinainte și cred că se vede pe fața mea, pentru că adaugă „am scris asta și în carte, ai citit”.

Principala mea problemă, și la București și la Sibiu, e să-i dau timp să se relaxeze. Să termin întrebările cu cîteva minute bune înainte de următorul său „job”. Mi se pare că îi ocup mult din pauze și că nu mai are timp să se relaxeze.

Repetițiile pentru tot actul 2:

Se adună toată distribuția, iar MM e ultima care vine. Plină de *crème* pe față, se așează în șezlong și are cu ea o mulțime de accesorii. E deja ca o caricatură, dar cum vor să meargă în linia comică, îmi imaginez că e bine.

MM începe cu o pauza lungă pînă la replica în care o cheamă pe Mașa către ea, dar o zi mai tîrziu dublura va începe mult mai din scurt.

Dublura, MP, va și întreba: dar ce are cu Mașa? De ce se ia de ea? Și mie îmi vine să sar din scaun și să-i spun că Arkadina e o femeie obsedată de imaginea ei, pentru că din asta trăiește, și în timp ce stă la soare, îi merge mintea la tot ce o frămîntă pe ea, inclusiv frumusețe / tinerețe, așa că are nevoie de confirmări, gen „ogindă oglinjoară cine-i mai frumoasă-n țară?”

Andrei Șerban îi explică o variantă diferită, cum că Arkadina n-are nimic cu Mașa, s-a plictisit și se joacă (încă un exemplu despre cît de diferit pot fi interpretate aceleași replici). MP zice: „da, sigur” – neconvingătoare, și pe mine mă enervează că nu-și știe textul. Are de repetat ceva ce au făcut titularii cu o zi înainte, știa că trebuie să facă asta în ziua respectivă și ea a venit fără text învățat?!

În timp ce MM e pe scenă, toți se uită la ea cu maximă atenție. TI o soarbe din priviri (MM nu sta în sală cînd repetă TI), iar fetele iau mutrițe după chipul ei. E clar vedeta, iar ea știe asta și se folosește de orice moment ca să-și arate armele.

Seara, în camera de hotel, mă apuc să citesc „Cititorul” lui Bernhard Schlink și sub influența ei puternică (clar are un magnetism special, m-a prins și pe mine, chiar dacă e foarte departe de a fi una din actrițele mele preferate), o văd pe ea în femeia pe care o descrie Schlink, deși știu ca e pe cale să fie ecranizată povestea, iar personajul principal va fi Binoche.

Mi se pare însă o coincidență frumoasă cînd, o oră mai tîrziu, descopăr în carte că eroina e născută undeva în Transilvania, în Hermannstadt, iar pe peretele din fața mea e trecut chiar Hermannstadt, căci e Sibiuul vechi. Mă gîndesc să îi fac cartea cadou lui MM, să-i explic ideea seducției văzută de mine, și de ce cred că seamănă cu eroina, dar n-am curaj pentru că femeia din carte e condamnată pentru crime în vremea Holocaustului.

Se repetă deja ce s-a lucrat în ziua trecută și îi văd pe tineri din Sibiu că și-au învățat textul. Sînt curioasă cum repetă: în cameră sau prin sălile din teatru pînă cînd ajung să se lucreze cu ei pe scenă?

Andrei Șerban îi corectează cînd se duc pe arătură, pentru că actorii sînt mai preocupați de mișcarea scenică, de coregrafie / gimnastică, decît de interiorizarea vorbelor. O să fie greu să se concentreze mereu să rămîină în personaje.

De văzut spectacolul peste un an de la premieră; cît de mult se vor fi depărtat de ideea inițială?

După repetițiile lui Andrei Șerban, echipă sibiană lucrează singură ce s-a ridicat peste zi. N-am curiozitatea (*regret acum*) să-i văd singuri la lucru, ca să înțeleg dacă sînt mai mult pe gimnastică sau pe vorbe.

Ziua 3, 1 iulie 2006

Cea mai scurtă și tristă zi pentru mine pentru că plec și știu că nu voi mai avea acces prea curînd la asemenea „călătorii”.

Văd celebrele exerciții cu bețe, despre care citisem în carte. Și simt ceva ce n-o să știu niciodată să pun în „cuvintele juste”, cum i-ar plăcea lui Andrei Șerban să spună: o energie specială, toți sînt acolo, în dans, trup și suflet, se amuză și se urmăresc unii pe ceilalți, fac parte dintr-o echipă care n-are nevoie de foarte multe cuvinte ca să se exprime. De departe cel mai spectaculos moment colectiv pe care l-am văzut în aceste zile.

Exercițiul cu bețele

Așezați în cerc, actorii dansează după ritmurile unei tobe (de la lent pînă la îndrăcit de ritmat; toboșarul e unul dintre actori, ritmul îi e dictat de Andrei Șerban din cînd în cînd). În mijloc intră doi actori care au două bețe lungi (aici ceva care seamănă cu două cabluri mai groase și care pot fi îndoite). Actorii din mijloc trebuie să danseze folosindu-se de bețe ca de o prelungire a corpurilor lor, a minții lor. Sînt schimbați alternativ, cîte unul, iar cel nou care intră în mijlocul cercului trebuie să dea replica celui care e deja acolo. Actorii de pe margine preiau elementul care le place cel mai mult din dansul celor doi din mijloc.

Primele rotații sînt de încălzire și mișcărilor sînt mai mult sportive, actorii intră în centru după cum își doresc. Magia începe însă cînd Andrei Șerban începe să-i trimită el în centru pe actori, cînd decide el echipele din centru.

Dansul cu bețele e din nou o cale să-i vezi pe actori așa cum sînt ei, să le simți o parte din personalitate. Au atît de puțin timp la dispoziție să facă un *performance* în mijloc, situația e solicitantă pe mai multe planuri (trebuie să dea și replica celui care le e coleg, mai e și ritmul care se schimbă), așa că optează pentru ceea ce simt ei că le e cel mai confortabil.

Una din Mașele brunete dansează ca o panteră. Are o conformație sportivă și un la fel de sportiv stil de actorie. Gimnastică și vorbe.

Mașa blondă e seducătoare și lascivă. Ca în viața de zi cu zi, încearcă să capteze atenția folosindu-se de trimiteri sexuale. Andrei Șerban îl trimite pe Trigorin (don Juan-ul) în ring și Mașa blondă simulează un act sexual. Andrei Șerban îl trimite în centru și pe TI, iar TI navighează pentru o vreme în jurul lor.

MM sare din margine „Hai TI, bagă-te, nu fi bleg“, dar TI e exact așa cum îl văzusem cu o zi înainte. A studiat politicos situația, să nu deranjeze pe nimeni, și abia apoi și-a croit drum.

Nu cred că își propusese asta, dar Andrei Șerban a reușit aici, la dansurile cu bețe, să o facă pe MM să scoată partea de Arkadina din ea, în faza dansului lui TI. Fiul ei era în expectativă, era un moment intens care captase interesul tuturor, iar ea avea așteptări mai mari de la el. Și a izbucnit în fața tuturor, ca o Arkadină perfectă.

(Sînt curioasă dacă actorii și-au dat seama că prin exercițiile astea Andrei Șerban scoate de la ei caracteristicile de care au nevoie personajele lor. Că îi pune în relații de ură sau de iubire, ca în piesă. Nu am avut cum să-i întreb, nu cred că ar fi fost suficient de sinceri ca să-mi răspundă cu adevărat.)

Una dintre fete se folosește de băț ca să-i lovească picioarele colegului, altul începe să cînte la microfon / chitară, cineva preia din mișcările artelor marțiale, iar cînd este introdus în cerc cel mai gras dintre actori, mă aștept ca el să meargă în linia japoneză, să liniștească ritmul și să se ducă într-o zonă de meditație / concentrare. N-o face, intră în cursa sportivă și iese repede din joc. Încă un semn că unii dintre ei sînt imitativi și că nu gîndesc / simt ce li se potrivește mai mult.

Efectele exercițiilor cu bețele sînt șocante: toată lumea aplaudă la sfîrșit (inclusiv eu, care am participat emoțional mai puternic decît la oricare alt exercițiu), iar actorii se simt parte dintr-o gașcă / echipă. TI pleacă cu un actor sibian să cumpere apă și suc și, pe drum, descoperă că sînt amîndoi bucureșteni, că au cunoștințe comune. (Dar timp de două

zile nu-i văzusem vorbind nimic. Gheața se spărsese acum pentru că făcuseră parte dintr-unul dintre duetele din mijloc la dansurile cu bețele.)

TI vs. MM

Partea cea mai spectaculoasă a drumului către finalul piesei e duelul TI-MM (Treplev-Arkadina). Regret că n-am văzut partea de repetiții care conținea scena confruntării lor. Cred că în ciuda admirației pe care TI o afișează pentru MM (stă pironit cînd repetă ea), există undeva cîteva frustrări. MM e dificilă, seducătoarea continuă, vrea să fie mereu în centrul atenției și mai mult ca sigur că și-a umbrît fiul și în momente în care el nu și-a dorit să fie sub aripa ei protectoare.

Miza cea mare pentru Andrei Șerban cred că este tocmai aici, în a-i pune față în față pe TI și pe MM, a-i scoate din șabloanele repetițiilor și spectacolelor lor comune, ai face să-și înfrunte fiecare frustrările.

Ea că nu mai e tînără și că are un fiu care va iubi curînd tinere care îi vor fura ei rolurile.

El că orice ar face va rămîne multă vreme „fiul lui MM“.

Arkadina și Treplev moderni.

Cum va scoate Andrei Șerban la suprafață aceste frustrări fără să facă psihoterapie cu ei și fără să între pe teritorii private?

Curajul lui Andrei Șerban de a-i pune față în față, în roluri care seamănă cu realitatea; poate să fie dublă publicitate, dar poate să aibă și riscuri.

(De văzut cum va arăta caietul-program, dacă va specula ideea MM vs TI ca să le dea spectatorilor o temă pentru acasă).

TI vs. C

Fetița cea mare a lui MM, C. a venit la repetiții în ziua 3. Pînă să înceapă exercițiile de încălzire, TI s-a conversat puțin cu ea. Iar micuța, ca să cucerească o părticică dintr-un loc în care nu cunoștea foarte multă lume, l-a provocat pe TI la un concurs: cine stă mai mult într-un picior. Au început cu dreptul, TI – cu un control al trupului și al echilibrului mai bun, cum era și normal – a câștigat. Ca să nu o supere, a invitat-o să facă exercițiul și cu stîngul și a început să o încurajeze: „uite eu mă cam mișc, nu am așa de bun echilibrul pe stîngul ca tine“.

Mie îmi venea să strig de la distanță, las-o să câștige, dar micuța, încîntată că o laudă fratele ei mai mare, a uitat și a pus piciorul jos. A fost foarte dezamăgită că a pierdut.

(De urmărit / speculat în comentarii competiția lor în care TI n-a vrut să cedeze, dar și-a încurajat sora vs. competiția TI–MM în care ea nu cedează (oare îl încurajează în vreun fel? N-am apucat să văd repetițiile lor))

Conversație cu C. care se juca cu o floare de plastic, lângă scaunul meu.

- O să-ți iau sînge cu floareA asta și o să o pun în lac. Dacă lacul rămîne la fel ești o zîină, dacă face valuri mici ești un om bun...
- Și dacă sîngele meu nu e bun?
- Dacă lacul se tulbură înseamnă că sîngele tău e crud...
- Să-l dăm la copt atunci.
- Nu am spus asta. Un om care e rău, e crud și sîngele lui e la fel.

Doar un copil de actor ar putea caracteriza un om folosit cuvinte demne de Lăpușneanu „om crud“. Lacul din imaginația ei are oare legătură cu lacul din piesă? Aude ce învață MM acasă și reinterpretează în felul ei?

Repetițiile pe text din ziua a 3 sînt cu echipa sibiană, care n-are încă farmecul și puterea bucureștenilor. N-au puterea de a transmite lucruri / energii. Nu-i simt, deși stau lângă ei, știu textul, știu ce trebuie să facă și ce lucruri se ascund în spatele replicilor.

Andrei Șerban schimbă lucruri, îmbunătățește dinamica, chiar dacă a lucrat cu o zi înainte aceeași secvență. Schimbările sînt date de cum simte interpretarea actorilor în ziua respectivă. Cred că principala lui țință e să țină captată atenția spectatorului, să-l țină în poveste. E gata să trîntească scaune, să urce actrițe pe pereți, să le așeze în

brațele spectatorilor (asta mi-a amintit de teatrul de stradă cînd actorii te invită să participi la spectacol și de spectatorii fericiți pe care i-am văzut la Sibiu, în festival, cînd erau băgați în seamă de trupele de clovni).

Schimbările sînt influențate mult de echipa de dublură. Acolo cred că se simt cel mai bine timpii morți din spectacol și Andrei Șerban îmbunătățește dinamica mișcărilor și a zgomotelor.

La nivelul doi e atent ca actorii să înțeleagă ce au de spus, să vadă viața personajului lor și să o treacă prin creier. Nu cred că pînă la momentul plecării mele, reușise vreunul dintre ei să fie cu adevărat personajul pe care pe îl avea de interpretat.

Aici lucrează mult cu echipă 1, titularii.

Conștienți că e bine pentru CV-ul lor să fii lucrat cu Andrei Șerban, actorii muncesc să performeze. Dar nu trec de un minim nivel profesional. Nu merg pe empatie, nu l-au studiat pe Andrei Șerban, nu l-au citit. Nu cred că a căutat vreunul dintre ei criticile, comentariile, fotografiile cu *Pescărușul* pus de Andrei Șerban pe alte scene.

Mi se pare ciudat că ei n-au aplecare spre partea asta de *research*. Au știut că lucrează cu un om care e recunoscut pentru timpul alocat pentru *research* și analiză și nu i-au folosit armele ca să ajungă pe un teritoriu comun. Probabil că e un semn al școlii care nu-i formează în ideea explorării – interioare sau a mediului din jurul lor. Și asta tot încearcă Andrei Șerban să le spună oficialilor cînd vorbește de formarea unui centru experimental. Dar de ce naiba se mai fac actori dacă nu vor să-și depășească limitele?!

Andrei Șerban în interviu: „Facem meseria asta și pentru orgoliu, din vanitate. Știm că avem nevoie de ceva în plus în viața noastră ca să fim fericiți, dar dacă n-ar fi fost orgoliul, ne-am fi făcut cu toții călugări, nu actori sau regizori.“

Cred că nici unul dintre actorii din distribuție n-ar fi avut relaxarea și curajul să admită asta.

„Să mergi la teatru dacă nu vrei să te simți singur, dar să pleci dacă ți se pare că pierzi timpul.“ *Best saying* Andrei Șerban în interviu, sfat pentru novici în ale teatrului, ca mine.

Ziua 4, 29 iulie 2006

(După aproape o lună de la primele repetiții la care am asistat.)

Echipa se pregătește de exercițiile de încălzire. Acum îi știu pe actori și prima mea observație se referă la *look*-ul lor: femeile nu se mai tem să-și arate rotunjimile. Sînt îmbrăcate mai mulat și mai decoltat, chiar dacă n-au siluetele cele mai potrivite pentru un asemenea echipament de antrenament.

E semn ca s-au apropiat unii de alții, au devenit parte din aceeași familie; ca într-un cuplu - după o vreme nu îți mai e rușine să te arăți așa cum ești, nu mai vrei să-ți maschezi defectele cu haine potrivite.

Exercițiul ales de Andrei Șerban pentru seara de dinaintea spectacolului cu distribuția bucureșteană e o incantație indiană. Contextul e unul special, căci a murit directorul artistic al teatrului, iar incantația e una pentru despărțire, o urare de drum bun.

Actorii știau textul (au mai făcut deci exercițiul acesta), dar abia astăzi au aflat care e semnificația vorbelor pe care le rosteau.

Andrei Șerban le-a spus ce înseamnă, le-a explicat că nu a adus traducerea textului cu el pentru că nu se gîndea că vor pregăti vreodată această incantație și a precizat că dacă cineva vrea traducerea le-o poate trimite pe e-mail, pentru că o are acasă, la New York. Actorii au trecut ușor peste informație, n-a cerut nimeni traducerea textului pentru viitor.

Superficialitate (nu vreau să merg mai departe fac doar ceea ce mi se spune)? Sau încredere absolută în Andrei Șerban (dacă a spus el asta, asta înseamnă că e, să o interpretăm ca atare)?

A fost din nou *feelingul*, intuiția și geniul lui Andrei Șerban în a alege experimentul emoțional care să pregătească participanții exact pentru ceea ce e nevoie să trăiască în folosul a ceea ce au de făcut.

Seara aceeași incantație a fost cîntată în fata publicului care știa doar că este o urare de drum bun. Iar publicul a simțit energia și a fost emoționat. A înțeles că participă la ceva intim (Andrei Șerban a explicat că e un exercițiu de încălzire, dar care are o semnificație aparte), a prins emoția și i-am văzut pe spectatori cum s-au relaxat, deși erau emoționați. Relaxați în emoție.

Iar asta i-a pregătit foarte bine pentru spectacol, căci le-a deschis inima și au fost pregătiți să primească „informația” emoțională pe care le-o ofereau actorii.

Momentul de a doua zi dimineată îmi confirmă teoria intuiției teribile a lui Andrei Șerban în a alege experimentele emoționale pentru actorii săi, pentru că acum, prin prisma ultimei lor discuții, totul (întreaga punere în scenă a acestei piese cu toate pregătirile / exercițiile) poate fi privit ca un experiment pentru a trezi în mintea actorilor întrebările care să le arate propriile limite.

După exercițiu se discută interpretarea din seara precedentă (cu distribuția sibiană), iar eu decid să rămân și a doua zi, să văd discuțiile de după piesa cu „bucureștenii”.

Repetiția cu distribuția bucureșteană:

S-a schimbat mult din ce știam eu în actele 1 și 2 și îmi pare cu totul nou pentru că acum sînt și decorurile, actorii poartă costumele de spectacol.

Unele gesturi sînt mai sigure, altele și-au pierdut din forța pe care o aveau la momentul inițial cînd erau însoțite de o mulțime de explicații din psihologia personajului.

Se joacă mult pe lateral (pe lîngă scenă, pe lîngă décor), se folosesc lumina și umbrele corpului, cu trimiteri la japonezi.

Se repetă cursiv pînă pe la 16.00, cînd Andrei Șerban își dă seama că actele III și IV nu mai pot fi făcute în totalitate, așa că își întreabă actorii ce simt nevoia să lucreze din ele.

TI cere scena cu mama, pe care eu o așteptam cu nerăbdare, căci mi se pare cheia experimentului lui Andrei Șerban.

Fază amuzantă:

Dacă la primele repetiții îmi era oarecum teamă să mă mișc dintr-un loc ca să nu deranjez actorii (m-am încruntat când Andrei Șerban mi-a spus că trebuie să stau pe scenă să mă uit, căci așa face toată lumea), acum pentru că e secvența pe care am așteptat atât de mult să o văd, mă duc singură în locul cel mai apropiat de MM traversînd scena, în timp ce ei repetă. O zi mai târziu, mă duc din nou foarte aproape de ei ca să le aud discuția despre piesă, dar mi se face foarte rușine că particip la ea, căci e atât de personală și de cu garda jos, încît pare că nu e pentru ochii mei (care sînt din afara echipei).

Scena confruntării mamă-fiu e compusă din două momente, unul de tandrețe, cînd Treplev îi cere Arkadinei să-i schimbe pansamentul, iar Arkadina are unul din rarele momente de dragoste manifestată deschis pentru fiul ei; celălalt moment e de ură între cei doi. La finalul momentului 2, cei doi se împacă.

La repetiții, scena de tandrețe mi se pare OK, o înțeleg și, pentru că o văd cumva din lateral, simt cum va fi utilizat decorul, îl simt pe TI că va urca pe masa care-l desparte de mamă. Seara, cînd văd piesa din față și masa nu mai e aproape de mine, mișcarea lui TI mi se pare mai naturală. Tot seara, scena de tandrețe mi se pare foarte emoționantă; TI e foarte motivat și cînd îi sărută degetele mamei lui (undeva către vîrfurile degetelor) are o privire atât de caldă și duioasă, iar sărutul e scurt, în viteză, o ușoară ultimă atingere cu buzele, încît mi s-a zbîrlit pielea.

La repetiții Andrei Șerban trișează din nou. Îl pune pe TI când urcă pe masa să fie mai violent (TI zice: „e cam fascist aici”, iar Andrei Șerban spune: „da, da, mai fascist”), iar asta îi dă lui TI mai multă forță în confruntarea cu mama.

Secvența „urii” mai are încă probleme pentru că TI e mult prea politicos (așa e ca fire și în afara spectacolului) și nu își înfruntă încă din toată inima mama. Probabil că dacă ar juca măcar o dată cu dublura mamei sale, ar putea depăși pragul urii; și-ar da drumul.

Celor doi le iese foarte bine momentul de iubire pentru că e absolut evident că TI își iubește foarte mult mama: o privește cu maxim de atenție și de dragoste când repetă, o completează în discuții (duminică intervine într-o

discuție explicându-i lui Andrei Șerban care o combătea pe MM că „mama, de fapt, a vrut să spună că....”). Miza lor va fi să le iasă și momentul de ură, iar asta depinde doar de Tudor și, dacă va reuși asta, va fi un pas foarte mare în cariera lui de actor.

Marea bucurie a spectacolului (și a repetițiilor) e MR (ce face în piesă un moșuleț absolut delicios) care e atât de cald și de bun (în sensul bunătății, dar și al profesionalismului) încât simți de la distanță căldura lui. E tot timpul în personaj, creează, în identitatea personajului, mici glumițe și pare atât de relaxat în

ceea ce face, încît nici nu simți că joacă, că e foarte atent, foarte concentrat. Cum sînt novice în ale teatrului, MR e una din marile mele revelații; o să mă duc să-l văd și în alte spectacole.

E genul acela de oameni despre care spun că i-aș lua cu plăcere acasă, dacă aș ști ce să fac cu ei acasă la mine. Mi-a plăcut atît de mult încît mi-a venit să mă duc să-l sărut pe obraji. Mi-a fost însă rușine să fac gestul ăsta.

Spre finalul repetițiilor, lucrurile iau o turnură puțin dramatică și pentru actori și pentru tehnicieni. Una dintre secvențe e schimbată total, de la lumină și pînă la intrările actorilor. Se recreează cu totul întîlnirea Nina-Treplev cu doar o oră înaintea spectacolului!

Eu mă gîndesc că e aproape imposibil ca actorii să poată să pună în practică ceea ce au schimbat acum, dar mai tîrziu în spectacol o văd pe AB executînd impecabil noile intrări, ba chiar spunînd o parte de text pe care nu vroia să o rostească pentru că nu era pregătită încă. Mai are încă de lucru ca să interiorizeze ceea ce spune, dar a avut curajul să execute chiar și momentele la care a protestat la repetiții.

Schimbarea e șocantă. Nina intră pe o fereastră, lumina e stinsă, e din nou un joc de umbre și de tăceri, iar momentul îți solicită maximă atenție cînd ești spectator. Cînd gesturile vor fi interiorizate, va fi unul dintre cele mai emoționante momente din piesă.

Seara, în spectacol, scena e susținută bine de lumini și de umbre, dar TI și AB nu-și iau toate pauzele care le trebuie. E și normal pentru că sînt foarte atenți să execute ceea ce tocmai „li s-a predat, cu doar o oră în urmă”.

După ce vor mai fi repetat de cîteva ori, secvența asta va fi foarte tare. Spectatorii gustă însă din plin momentul, pentru că e spectaculos și eu mă gîndesc cîți fiori o să provoace secvența asta cînd va fi executată la capacitate maximă.

Spectacolul:

În timp ce Andrei Șerban explică publicului că e o repetiție cu public și că, din cînd în cînd, dacă lucrurile nu ies bine, el își rezervă dreptul de a-i întrerupe pe actori, mă uit la actori. TI e deja în transă, își spune replicile; la fel face și SP. Ei vor fi de altfel și marile mele surprize în piesă; pentru că vor fi prezenți în tot timpul în personaj chiar dacă vor da rateuri în cîteva momente.

Dacă ai fost la repetiții și știi pînă unde puteau să meargă în interpretare, îi simți pe scenă cît de mult vor să fie mai buni în spectacol. Asta nu e important pentru spectatori, dar e foarte bine pentru ei.

În timpul spectacolului mă uit la Andrei Șerban și la cum își trăiește piesa. Cînd scaunul Ninei nu cade cum trebuie și se duce o parte din simbolul postamentului instabil / nesigur pe care e clădită gloria, Andrei Șerban cu gura întredeschisă și ochii mari, pare să spună: „Oau! Ce ne facem acum?”

E posibil ca spectatorii să nu perceapă amănuntul că scaunul ăla e un fel de postament pe care urcă Nina în căutarea gloriei, dar Andrei Șerban știe că la căderea lui publicul ar fi tresărit un pic, ar fi fost un zgomot în plus, care le-ar fi captat atenția și cred că nu vrea să rateze nici o șansă cu care să-i țină în poveste.

E amuzant să-l privești de la distanță cum se uită la piesă și la public. Când sînt secvențe create special ca să rupă ritmul și să capteze atenția, caută în reacțiile din jur confirmarea a ceea ce el a creat; dacă glumele sînt gustate, i se luminează fața; dacă lumea e în tensiune la momentele dramatice, e mulțumit. Îi place și lui secvența de dragoste dintre MM și TI și e emoționat.

(Uite un lucru care-l emoționează, căci nu mi-a răspuns în interviu la întrebarea asta: dragostea exprimată cu tandrețe; cred că TI ar mai căpăta un pic de încredere în el dacă ar ști că l-a emoționat pe Andrei Șerban) *De scris despre asta...*

Genul asta de teste cu publicul le-a făcut și pe pielea noastră cît am stat acolo, la repetiții. Cred că știe exact care sînt momentele care mi-au plăcut sau cele pe care nu le-am înțeles pe deplin, pentru că are o atenție mai mult decît distributivă și urmărește mereu reacțiile celor din jur ca să-și corecteze ritmul pe care-l dă pe scenă, în dorința de a ține tot timpul captată atenția publicului. Cum eu mă plictisesc foarte repede, cred că am fost „cobaiul” perfect.

La repetiții a repetat și momentul aplauzelor, lucrat la rîndul său ca o scenă din spectacol. Actorii păstrează din caracteristicile personajelor pe care le-au interpretat și fac mici „giumbușlucuri” la temă (Treplev vine cu un cuțit la Trigorin, Nina salută ca o mare actriță, Arkadina face reverențe de divă perfectă etc.), iar publicul se distrează teribil și e complice la ceea ce se întîmplă.

Nu-mi dau seama cum funcționează mintea lui Andrei Șerban, dacă zice: „OK, acum îmi amuz publicul“ și face ceva la temă; sau dacă, pur și simplu, caută soluții în continuarea a ceea ce a creat lăsînd energia să se transforme în bucurie sau tristețe, pe parcurs, după cum curge momentul.

Cert este că publicul se simte complice la secvențele astea de la aplauze, știe că e participant direct (cu cît aplaudă mai mult cu atît actorii mai vin și mai fac niște mici momente), actorii se bucură de aplauze și toată lumea pleacă cu o stare bună, cu un zîmbet pe dinăuntru.

Formatted: Font: (Default)
Arial, 12 pt, Romanian
(Romania)

După spectacol, Andrei Șerban era emoționat și părea mulțumit; a simțit starea de bine din sală.

A două zi, am constatat ca actorii n-au plecat cu toții cu starea de bine pe care am simțit-o eu și m-am mai gîndit încă o dată: la cît de greu este să fii un actor bun, rămînînd onest cu propriile tale forțe, de ce naiba se înghesuie toți neaveniții la meseria asta?

De ce cred toți că e frumos să te faci actor? De ce li se pare atît de ușor?

Dacă ar fi auzit-o pe AB povestind ce a simțit în timpul piesei, dacă i-ar fi văzut pe toți muncind la 60 de grade în sala de spectacol, tinerii aspiranți la glorie ar fi plecat liniștiti către televiziune sau modelling... căci e calea mai facilă către notorietate.

Desigur, nu sînt toți actorii la fel de conștienți de ceea ce trebuie ei să facă - un bun subiect de material...

Ziua 5, 30 iulie 2006

Ne vedem la 9 dimineață pentru a discuta pe marginea textului care apare în *Tabu*. Mi-e frică de modificările pe care o să le facă, știu cât e de meticulos și știu de cât de mult timp am avut nevoie ca să alegem fotografiile care să reflecte cel mai bine textul materialului și să prezinte cât mai multe fețe ale lui, să fie cât mai reale.

Așa că sînt pregătită pentru modificări dramatice și mă simt, din nou, ca la un examen unde îmi este corectată lucrarea de față cu mine.

Mi-e teamă că n-o să lase partea care se referă la exerciții și la izbucnirea lui MM, cum mi-e teamă și că scriu despre depresia lui adîncă.

Ajung mai devreme și stau în curtea interioară a teatrului, după ce-l conving cu greu pe portar că eu chiar mă întîlnesc cu Andrei Șerban în dimineața aia, acolo în teatru. Portarul știe una și bună că „domnu’ regizor vine la 10, așa vine mereu, dar dacă vreți să-l așteptați, stați aici afară, nu în sală.”

Cînd vine Andrei Șerban și întreabă de mine, portarul se întoarce cu o față fericită: „A venit domnul regizor, a zis că se aștepta ca dvs. să fi ajuns deja” și din privirea lui brusc îmi dau seama că nu mă mai consideră o fană nebună care aleargă după regizori în zori de zi pe la teatru.

Înainte de a vorbi pe textul meu, schimbam impresii despre piesa din seara trecută. Îi spun că îmi place că se joacă la prim-plan, dar că, spre deosebire de film, teatrul se joacă cu mai multe dintre simțurile spectatorilor, iar aici mirosul

poate avea un rol important. MM - Arkadina *diva like* – ar putea lăsa dîre de parfum pe scenă, un parfum bătrînicos, gen Chanel 5. Rîde, dar îi place ideea și spune că îi va sugera lui MM să se parfumeze mai mult diseară.

Îi spun că-mi place TI mai mult decît bănuiam, că scena de tandrețe dintre mamă și fiu iese bine, dar că simt că TI nu poate să-și înfrunte încă mama, și că scena violentă nu e la fel de credibilă. Nu e foarte de acord cu mine, dar mă ascultă cu interes.

Vorbim despre MR și îi spun cît de mult îmi place, că simt că e un om foarte foarte bun. E de acord cu mine și rîde cînd îi spun că mi-a plăcut atît de mult încît mi-am dorit să mă duc să-l sărut pe amîndoi obrazii, dar că mi-a fost rușine să fac asta.

(Și-acum cînd mă gîndesc, la mai bine de o lună distanță de la prima întîlnire cu MR, am sentimentul că e unul dintre acei puțini oameni despre care mi-ar plăcea să scriu altceva decît scrie toată presa... oamenii de luat acasă, dacă ai știi ce să faci cu ei acasă la tine...)

Ajungem și la textul pentru *Tabu*. Are articolul printat și cîteva însemnări pe el. Intuiam că va dori să modificăm la secțiunea de întrebări și răspunsuri, pentru că e în firea lui să-și reaseze vorbele pînă cînd au o formă „justă“, dacă se poate perfectă.

Modificăm două dintre răspunsurile lui, nu ca sens, ci ca formă. Facem o corecție despre NY și subliniază că ar vrea să folosesc termenul „furt intelectual“ cînd ne referim la deturnarea ideii cu Centrul Experimental de Teatru.

Astea sînt toate modificările și mie nu-mi vine să cred că mă lasă cu exercițiile în text. Îl întreb ca să fiu sigură că nu fac vreo nefăcută și îi spun că George Banu nu descrie în cartea despre Brook exercițiile, deși le menționează în trecere. Glumește cu mine, că sînt privilegiată și că de asta m-a lăsat să scriu despre ele.

(La ora la care transcriu aceste însemnări, știu însă că m-a lăsat să le descriu, în forma pe care am găsit-o eu cea mai accesibilă, pentru că oricum nu se înțelege foarte mare lucru din descrierea mea. Mai exact, observațiile mele sînt mai degrabă referitoare la emoțiile sau relaționarea dintre actori, nicidecum la tehnicile pe care ar trebui să le folosească pentru a duce la bun sfîrșit exercițiul. Cum descriu mai degrabă stări și emoții decît tehnici, însemnările mele nu sînt „periculoase“.

Textul scris de Cătălin Ștefănescu despre workshopul de la Arad din 1994 e mult mai exact

în detalierea exercițiilor. De unde e absolut evidentă superficialitatea mea în înțelegerea tehnicilor actorului, mai exact neștiința, necunoașterea.)

De transcris exercițiile cu cineva care are legătură cu actoria, ca să rămână scrise și să fie accesibile celor care ar dori să lucreze cu ele

Un nou exercițiu de concentrare-relaxare. Se reia numărătoarea în 8 timpi cu câte o poziție a capului și a mâinilor pentru fiecare timp al numărătorii.

Realitatea TV filmează o parte din exerciții, Iuliana Ciugulea stă pe margine și urmărește cu trupul și mintea ce trebuie să facă actorii.

La început rotește capul după fiecare timp rostit, apoi încearcă să țină pasul cu mișcările brațelor și ale capului. Când aude că actorii se vor coordona și cu picioarele, se încruntă și renunță să îi mai imite. E amuzantă reacția ei, fluieră ușor a admirație pentru cei care reușesc să ducă la capăt exercițiul.

Andrei Șerban filmează interviul pentru Realitatea, actorii își continuă exercițiile, urmează o pauza de 10 minute și „notele” spectacolului precedent.

Pentru mine „notele” înseamnă notarea de la școală, cu cifre, de la 4 în sus, în principiu. Dar notele lor se referă la însemnările lui Andrei Șerban din seara precedentă, la observațiile pe care i le-a dictat lui CV, asistenta de regie. Adică la vorbe, nu la cifre.

Andrei Șerban îi invită pe actori să stea în cerc, jos pe scenă, cum făcuseră cu o seară înainte pentru incantația de la începutul spectacolului. Le-a spus că exercițiile au fost pentru relaxare și că acum, cu mintea și spiritul liber, vor începe să vorbească despre ce au simțit în seara trecută, cum le-au ieșit lucrurile.

Primul este dublura lui MR, un domn în vîrstă de la Teatrul din Sibiu. E cel care ia cel mai adesea cuvîntul (vorbișe și în ziua precedentă, intervenind de cîteva ori), poate și pentru că se simte mai sigur pe el, căci este *the old guy*. Vorbește mult despre cum a simțit el că sala e mai relaxată și mai primitoare decît cu o seara înainte. Preia Polina sibiană care spune că, din perspectiva spectatorilor, a empatizat așa demult cu Polina bucureșteană încît i-a venit să o atingă.

Andrei Șerban rîde și spune că au fost mai mulți care au vrut să-i atingă pe actori, în special pe MR. Actorii nu înțeleg gluma, dar eu, care mă declarasem fan MR, știu despre ce e vorba.

E invitat TI să-și spună părerea, iar el e formal și politicos: „M-am simțit bine, am vrut să joc, să fiu bun, să iau premii.“

Tonul lui e mai degrabă motivațional pentru sine / automotivant și trădează faptul că știe că a avut și momente proaste, și că îi e teamă că vor fi discutate în public. Andrei Șerban trece mai departe, fără să comenteze în vreun fel.

Una dintre Mașele sibiene (blonda) stă tolănită pe burtă pe una dintre pernuțele din decor. Are o poziție total nerespectuoasă, prea relaxată, iar cînd Andrei Șerban o pune să vorbească, nici măcar nu se ridică un pic. I se atrage atenția și ajunge la o oarecare poziție verticală, apoi spune niște platitudini.

Urmează o serie de mici intervenții ale actorului care-l joacă pe Dorn (profesor la Sibiu), actor care e singurul care îi vorbește la *per tu* lui Andrei Șerban și care spune ceva despre genul de exerciții pe care le face cu elevii lui.

Intervine MM care spune că direcția în care Nina duce monologul final o face să se simtă jignită ca actriță. Că ea, așa cu fițele și tabieturile ei, crede în meseria asta și că i s-a întâmplat de multe ori să fie bolnavă și să meargă totuși la teatru să joace. Să-și dea perfuziile jos înainte de a intra în scenă și, acolo pe scenă, indiferent cât de rău i-a fost înainte, i s-a întâmplat ceva bun până s-a terminat piesa: i-a scăzut febra, nu i-a mai fost rău. Chiar dacă apoi s-a întors în pat, bolnavă.

Zice ceva de genul: „Nu vreau să spun că e un miracol, dar mie mi s-a întâmplat asta și am încredere, am credință în meseria asta“.

Supărarea ei vine din interpretarea oarecum ironică a replicilor în care Nina spune că „i-a mai rămas credința în meseria asta“.

Andrei Șerban intervine și spune că de fapt, în piesă Nina e o gîsculiță care inițial visa să fie faimoasă și care apoi, pentru că nu i-a reușit, are o altă iluzie „credința în meserie“, care la ea e falsă, e un pretext ca să poată merge mai departe, pentru că nu înțelege cu adevărat ce înseamnă să ai credință în ceea ce faci.

Tl sare să-i ia apărarea lui MM și explică încă o dată ceea ce vroia să spună mama lui, că e oarecum greșit să sugerezi spectatorilor că actorii nu au credință în meseria lor.

Andrei Șerban revine și spune că nu e cazul, pentru că Nina nu e actriță, e un *fake*, se înșeală pe ea însăși de fiecare data când alege ceva în viață.

Și încheie spunând că nu e cazul ca MM să se simtă personal vizată de replicile Ninei, pentru că ea a avut o carieră strălucită și e recunoscută pentru ceea ce a făcut, ceea ce nu e cazul Ninei lui Cehov.

MM se relaxează pentru că e lăudată, iar eu mă gîndesc că încă o data a reacționat ca o divă gîndindu-se numai la ea, raportînd replicile din piesă la propria ei persoană.

Următoarea numită de Andrei Șerban pentru a-și spune părerea a fost AB care, pe un ton liniar, fără nici o intonație, extrem de sinceră și de directă, a spus că nu poate face rolul cum trebuie. Că a înțeles unde trebuie să ducă personajul, că știe ce trebuie să facă, dar că nu a găsit în ea resursele necesare ca să construiască toate aceste lucruri. Că știe că i-au ieșit cîteva momente, dar că sînt foarte multe care nu i-au ieșit.

Pe mine m-a emoționat foarte tare discursul ei, pe care l-am simțit dureros de sincer.

Am plecat entuziasmată de faptul că Andrei Șerban i-a adus pe actori într-o zonă în care sînt capabili să-și recunoască propriile limite. Și m-am gîndit că dacă fiecare dintre ei știu pînă unde pot merge cu resursele lor interioare de la acel moment, vor dori să se și depășească și că vor lupta ca să-și întreacă propriile limite.

Am plecat *happy* chiar dacă discuția s-a încheiat brusc, Andrei Șerban spunându-le că aceasta este ultima conversație de grup și că, în continuare, observațiile se vor face individual.

La București le-am povestit colegilor cu atîta entuziasm despre acest moment de sinceritate, încît mi-au zis că nu-și imaginau că se va întîmpla așa ceva vreodată în teatrul românesc. Că actorii vor recunoaște că sînt incapabili să ajungă la performanțele pe care le cere un regizor nu pentru că nu știu sau nu înțeleg, ci pentru că nu au pregătirea / combustibilul necesar.

Mai târziu am aflat că mărturisirile respective au creat tensiuni și m-am gândit că e foarte complicată lumea actorilor, că implică mai multe orgolii și mai multe frustrări decât ne gândim noi, spectatorii. Așa că e mult mai bine că publicul vede doar spectacolul, nu și repetițiile, antrenamentele, pentru că nu e bine să cunoști și persoana reală din spatele etichetei de actor. Ca să nu-ți afecteze fanteziile și confortul emoțional din sala de spectacol.

P.S.: Am terminat de scris ultima zi de jurnal într-o dimineață la câteva zile bune de la plecare de la Sibiu (tot amînînd ca să nu pun punct unei călătorii – știind că mai am de scris o zi, am avut tot timpul în minte detaliile de teamă să nu le uit, am tot filtrat în minte ce mi s-a întîmplat). Seara am început să ascult un CD de la Ada Milea pe care-l am de ceva vreme, dar mi s-a părut că nu am mintea suficient de liberă ca să-l ascult. L-am găsit pe el pe Celibidache cu un interviu minunat care e cea mai bună concluzie pentru experiența mea sibiană.

“Am eliminat condițiile care împiedicau ca muzica să se nască”, zice Celibidache. Și mai zice despre dorința de a fixa ceea ce te-a impresionat, de a păstra în interior posibilitatea de a te impresiona folosind aceleași mijloace pe care le-ai experimentat odată, prin transcenderea unor senzații. Adică exact tehnica lui Andrei Șerban de a lucra cu actorii (îmi imaginez că e mai greu cu publicul, n-ai cum să-l educi în două ore de spectacol, poți doar să-l surprinzi și să-l faci să-și dorească să facă această „călătorie”. Neghidat însă, e foarte greu pentru spectatorul novice.) Deși cred că cei mai mulți dintre actori sînt niște ignoranți și nu realizează ceea ce li s-a întîmplat în întîlnirea asta. Dar nici nu se străduiesc să înțeleagă.

Într-un alt context, fără experiența sibiană a repetițiilor lui Andrei Șerban, probabil că aș fi trecut în viteză peste vorbele lui Celibidache.

Ce zice Celibidache:

„Simt grozav să eternizez ceea ce creez, dar nu se poate. Este ceva în muzică care atinge omul unde nu poate atinge cel mai profund gând. Aș dori să poată să facă și dînșii (publicul) excursia asta pe care o facem noi din cînd în cînd.

Arta e ce faci dumneata din senzațiile care te mișcă. Arta rămîne în om. Orice om poate să treacă de la valorile pe care le ating unele senzații, de orice natură ar fie ele, la transcenderea senzațiilor.

Aceste senzații nu se pot transmite. Eu pot să trezesc în dumneata nevoia de a face muzică. Cînd te mișcă ceva, cînd corelezi astea, poți să-ți dorești să faci muzică, așa cum am făcut și eu. Muzica nu corespunde unei forme de a fi, muzica e o devenire, e ceva naște crește, ajunge la un punct de maximă expansiune și moare, ca o plantă, ca un sentiment, ca orișicare altă întîlnire omenească.

Dumneata vrei să fixezi ceea ce te-a impresionat cîndva, lupți să păstrezi în dumneata posibilitatea de a te impresiona, de a avea la dispoziție elementele cu care întreții stadiul ăla de euforie. Asta e arta.”

Notă de final, premiera oficială, 12 ianuarie 2007

E ultima zi de repetiții, seara e premiera oficială și e ultima data cînd distribuția joacă avîndu-l „la supraveghere” pe Andrei Șerban. A doua zi, dis-de-dimineață, pleacă la Budapesta pentru un *workshop*, iar apoi la Viena pentru a monta o operă. Andrei Șerban e la Sibiu de 5 zile, au mai lucrat la detalii și mi-a spus la telefon că vrea să schimbe în multe locuri. „Ceea ce mi se părea just în vară nu mi se mai pare just acum. E normal, e o evoluție.”

Ajungem la 10 și jumătate la Teatrul din Sibiu, unde sala e pustie și în întuneric beznă. Se lucrează ceva la Electrică și tot cartierul nu are lumină. Repetițiile urmează să înceapă cum se repară lumina. așa că actorii stau pe holuri, acolo unde se află ferestre și intră lumină de afară.

Din cauza acestei probleme, vor începe tîrziu și vor fi axați foarte mult pe intrări și ieșiri, schimburi de personaje. Seara se joacă într-un experiment / o reprezentație unică la care participă toată distribuția, și cea sibiană și cea bucureșteană. Altfel spus, la anumite secvențe din culise în locul interpretului „bucureștean” intră „varianta sibiană” și viceversa.

Cum la repetiție sînt îmbrăcați în haine civile și exersează fragmentele la care fac rotațiile și de unde trebuie să intre fiecare, mă gîndesc că va fi confuzie în spectacol. Că spectatorii vor fi surprinși / atenți la schimbarea chipului și vor pierde din celelalte emoții și mesaje.

Seara însă experimentul e uimitor. Ca spectator nu te gîndești nici o clipă că Arkadina e blondă într-o secvență și brunetă 10 minute mai tîrziu. Ba din contră. Pentru că personajul păstrează caracteristicile și emoțiile în

oricare dintre versiuni, dar are chip diferit, proiectezi totul așa de puternic în realitatea apropiată încât te sperii. Ți se pare și mai evident că aceeași viață poate avea mai multe chipuri. Și e uimitor cum viața unui personaj trece dintr-un chip în altul. Dar asta nu simți acolo, în timpul spectacolului, căci ești atent la alte lucruri. Pe astea le diseci acasă, după spectacol (de unde apare prelungirea *show*-ului, în sensul lui Celibidache, recrearea stării cu elementele date ca să te re-emoționezi).

Probabil că experimentul a fost dificil pentru actori. Nu i-am întrebat, dar îmi imaginez că a fost destul de greu ca fiecare actor să preia din energia pe care transmisese „dublura” lui și să ducă „*performance*”-ul mai departe cel puțin cu aceeași energie / emoție. Nu-mi dau seama dacă au stat să analizeze lucrurile pînă la nivelul ăsta sau au fost pur și simplu preocupați să-și facă treaba cît mai bine, în felul lor.

Ajungem tîrziu la repetiții. Stăm la balcon ca să nu-i deranjăm pe actori, să nu-i intimidăm. E cu noi Ada Milea, iar actorii o știu și o respectă, iar relația asta dintre ei nu e același lucru ca și cum i-aș privi eu (o necunoscută) în timp ce exersează. E motivul pentru care am ales să stăm la distanță.

Se fac corecții de voci pe cîteva secvențe, Mașa blondă lucrează la secvența „conversației la beție cu Trigorin”.

Se mai lucrează deschiderea actului 2, lucruri de detaliu. Repetă Arkadina sibiană, iar Andrei Șerban cere ca și MM să fie în sală, să vadă modificările.

Sînt cîteva lucruri în plus în repetiții față de ce știam, unele elemente în notă dramatică, altele cu umor.

MR glumește cu AB strigându-i la fiecare secvență pe care o termină de repetat “Bineee, A!” Par relaxați și OK, dar la întâlnirea din curte, de dimineață, MR îi spunea lui LB (actriță venită de la București ca să vadă piesa): “Ai auzit ce ne pune să facem? Cum lucrăm diseară?”, era ceva surpriză, dar și amuzament în tonul lui. Ceva teamă și ceva respect.

La câteva luni distanță de la prima mea întâlnire cu omul ăsta, MR îmi crește și mai tare sentimentul că e unul dintre acei oameni atât de minunați că-ți dorești să-i iei acasă la tine. La repetiții, s-a așezat în scaunul cu rotile și și-a spus monologul despre „omul care a vrut” (ratările din viața personajului său). Și a spus atât de firesc și de cald, atât de emoționant și de sincer, încât mi-am adus aminte într-o clipă de toate emoțiile pe care le-am trăit grație lui, în perioada repetițiilor din vară.

Seara în spectacol, publicul a reacționat amuzat la glumițele în care-și folosea limbajul trupului. I-au ieșit foarte bine, dar mi s-a părut că monologul „neputinței” nu a fost dus pînă sus de tot, în emoția cu care eram familiară.

Conferința de presă:

O întrebare interesantă venită de la cineva din presa locală: „Ați făcut de 3 ori *Pescărușul*, incluzînd și această montare. Veți mai reveni la acest text?”

Răspunsul e lunguț, dar esența e în ton de glumă: „Nu, nu mă mai întorc la textul asta. Dacă nici după a treia montare nu dau dovada că l-am înțeles, nu mai are sens. Trei e o cifră fatidică.”

În timpul conferinței, Andrei Șerban mă provoacă: „Cristina, n-ai o întrebare?“, e *blank* în capul meu și spun „Trebuie să mă gândesc o clipă“.

Cînd dezvolt în minte care ar fi direcția cea mai potrivită de discurs, întreb despre motivul pentru care spectatorii ar trebui să meargă la această piesă, dincolo de etichetele pe care le pun criticii, dincolo de distribuție și / sau de numele său.

Îmi răspunde lung, iar ceea ce-mi atrage atenția e o trimitere la disciplina de a vedea o piesă de teatru ca să te lași atins de emoții, să se creeze fluxul de emoții scenă-spectator.

Merg mai departe și încerc să aduc subiectul în zilele noastre, reducînd mesajul piesei la iluzia celebrității, la nevoia de celebritate, comparînd asta cu dorințele publicului de a-și trăi cele 15 minute de faimă, dorințe accentuate / dezvoltate de mass-media. Îl întreb: „Din această perspectivă, ce mă va atinge din spectacolul ăsta? Care e starea pe care mi-o va transmite?“ și-mi răspunde repede: „Despre asta îmi spui tu la sfîrșit, căci recepția e diferită de la om la om.“

Exercițiul de dinainte de premieră:

Andrei Șerban le-a cerut actorilor să fie în scenă cu o oră înainte de începerea spectacolului, în costume, pentru un ultim exercițiu de echipă.

Au venit toți, s-au așezat pe scaunele spectatorilor din lateralele scenei, cu Andrei Șerban în mijlocul scenei, pe unul din bureții / pernuțele din decor.

După o introducere personală în relația actor-regizor, li s-a explicat că vor face un exercițiu de concentrare.

„Închideți ochii, îndreptați-vă spatele, relaxați-vă brațele, lăsați-le să cadă grele pe lângă corp. Ascultați cu atenție sunetele care vin din jur. În timpul spectacolului, publicul va transmite stări prin sunetele pe care le auziți. Dați imagine sunetelor pe care le auziți când sînteți cu ochii închiși. Vom număra de la 100 înapoi, fiecare în gînd. Când veți fi terminat, mai stați cîteva secunde cu ochii închiși, apoi priviți-i pe cei din jurul vostru.“

Matematic vorbind, numărătoarea pînă la 100 se face în 4 minute, sau un pic peste 4 minute. Așa că mi-am zis ca efectele relaxării trebuie să apară în partea a doua, după aproximativ 2 minute de numărat. Doar că aici, la 30 de secunde de la începutul numărătorii, am început să simțim starea fiecărui actor. Toți erau preocupați să numere în gînd după ritmul interior (care mai mult ca sigur era influențat de starea pe care o aveau în momentul respectiv, sub tensiunea premiei), iar trupurile lor au început să vorbească pentru cei ca mine, care se uitau de la distanță.

MM, Arkadina, s-a așezat într-o poziție defensivă, de apărare, aducîndu-și brațele de lîngă corp, la piept și încrucișîndu-le. Era ca și cum știa că va fi atacată și că se pregătește să se apere.

AN, Treplev, și-a adus mîinile în poală, unindu-și degetele la vîrf, cu palmele depărtate, ca într-o piramidă. Număra mișcîndu-și arătătoarele și vedeai clar care e ritmul lui. Era relaxat, așezat (Ceva mai tîrziu, în piesă, am fost uimită de progresele lui. A fost ca și cînd aș fi văzut un alt actor. Absolut uimitoare transformare. *Oare cît de deschis ar fi într-o discuție oficială să povestească «împrietenirea» lui cu personajul ăsta și călătoria pe care a făcut-o cu sine?!* La fel de spectaculoasă transformare am simțit și la Nina sibiană. E frumos că tocmai tinerii s-au transformat cel mai mult din întîlnirea asta, căci ei au cele mai multe șanse să ducă mai departe o asemenea experiență în munca lor viitoare).

AB, Nina, s-a relaxat cu totul. Treptat, pe parcurs ce numărătoarea avansa, umerii i se coborau din ce în ce mai mult, spatele i se îndoia înspre față, capul i se pleca, părea că doarme. A fost printre ultimii care au terminat de numărat, un semn al confortului / spațiului / timpului pe care și-l ia doar pentru sine.

(seara, în piesă, a fost impecabilă și mi-am amintit din nou de mărturisirile ei șocant de sincere din duminica de după repetiția cu public).

MP, cealaltă Arkadină, era nesigură, avea nevoie de protecție. Stătea jos, pe scenă, cu genunchii strînși și cu mâinile ținându-și gambele. Pe parcurs ce număra, brațele îi aduceau și mai mult picioarele aproape de corp. La final cînd a terminat de numărat, cu un ultim gest, și-a apropiat și capul de genunchi, ca un copil care stă în așteptarea unui gest care să arate că îi poartă cineva de grijă.

Andrei Șerban a terminat printre ultimii și-a fost printre pușinii care nu s-au mișcat deloc în timpul numărătorii. La final, într-o simetrie perfectă, a mișcat puțin capul în stînga, parcurgînd cu privirea echipa așezată acolo, apoi, cu același gest, s-a uitat în dreapta.

Cînd toată lumea a terminat de numărat, a venit urarea „Have a Nice show!”

Piesa pe care o știam din vara 2006 vs. piesa din ianuarie 2007.

Actul I are muuult mai multă dinamică. I s-a schimbat ritmul doar prin lucruri care par detalii: monologul Ninei din scena spectacolului lui Kostea și două intrări diferite ale personajelor, plus o cortină care face diferența între spațiul de joc și “teatrul” imaginat de Kostea. Cortina e folosită de fiecare dată cînd e accentuată dimensiunea „teatrală” a vorbelor unui personaj. În plus, s-a renunțat la coborîrea de pe șezlong cu efectul de răsturnare producătoare de zgomot. Bănuiesc că s-au lovit cu el sau erau șanse mari să nu cadă mereu.

Secvența de dragoste și ură dintre mamă și fiu e mult mai emoționantă.

Au mai lucrat la partea de „dragoste” cu câteva gesturi lungi și pauze emoționante (căci între MM și TI e un *chemistry* natural aici) și-au pus foarte foarte multă încărcătură emoțională. Și în varianta pe care o știam din vară, momentul de dragoste ieșea foarte bine. Dar acum e așezat, asumat, „de-a acasă”.

Partea de „ură” e mult mai în forță. TI a depășit politețea pe care o văzusem în vară, dar simt că ar putea da și mai mult aici.

Oricum e una dintre cele mai frumoase secvențe din spectacol și e asumată atât de mamă, cât și de fiu (pe scenă și în viață).

I-am văzut pe MM și TI pe stradă, înainte de premieră, venind către teatru. TI își ținea mama după umăr și mergeau la pas, în sincron amândoi. Era o complicitate frumoasă acolo (cred că TI își adoră pur și simplu mama), complicitate pe care am regăsit-o a doua zi dimineață, în fața hotelului în care stăteam.

Se plimbau în Piața Mică, în aceeași formulă, aproape cu același ritm. I-am salutat, au răspuns politicoși, iar Ada, care i-a remarcat o clipă mai târziu, s-a dus să le mulțumească pentru emoțiile pe care le-a simțit în seara precedentă. Nu știu ce-și vorbeau, știam doar că Ada fusese foarte emoționată de spectacol, dar le vedeam lor fețele și cum preluau din emoția pe care bănuiesc că ea o descria. Și era foarte spectaculos, erau aproape de lacrimi.

Pentru că se joacă la dublu s-au adăugat cîteva mici chestiuni care dau și mai multă încărcătură spectacolului. Se repetă unele replici (o dată pe ieșirea unuia dintre actori, apoi pe intrarea „dublurii”) sau dublurile sînt folosite ca simboluri (se întîmplă așa cînd Nina se așează pe sacul cu pescărușul vînat de Kosteia spunînd „e doar un vis”, iar dublura ei apare și dansează în vîlătuci de fum pe o melodie care îți amintește de Broadway, iar visul celebrității pare că devine și mai accesibil).

(La masa de prînz domnul Dabija ne spune că e frumos experimentul cu jucatul la dublu și că așa a fost și la *Livada de vișini*. Și din limbajul / atitudinea lui îți dai seama că i se pare „cool” experimentul / întîmplarea)

Secvența întîlnirii de peste ani dintre Nina și Treplev a căpătat substanță. Și-au luat pauze, momentul are încărcătură puternică, iar TI spune frumos și cu mesaj „Ai venit, în sfîrșit”, cu capul aflat undeva în părul ei, în timp ce o ține ridicată în brațe. Eu mă aflu pe pernuță la o jumătate de metru de ei și le simt orice respirație.

Un detaliu frumos pe care nu-l vor simți decît cei care vor sta, ca și mine, în primul rînd, pe partea dreaptă: hîrțiile pe care le aruncă / rupe Treplev supărat că nu reușește să scrie la un nivel performant, sînt fragmente din *Pescărușul* lui Cehov.

Mai sînt în spectacol trimiteri din acestea care amestecă amețitor realitatea cu textul.

Treplev vorbește despre cum își imaginează el teatrul adevărat și i se dă replică, arătînd către scenă - „spațiu gol”. Dincolo de trimiterile teoretice ale replicii, interesante doar pentru critici, spectatorii zîmbesc involuntar pentru că decorul e un spațiu gol - un dreptunghi lung încadrat lateral de pînză albă.

Mai e acolo un joc despre locul unde e lacul poziționat în raport cu spectatorii și e delicios pentru cei care prind șmecheria „realitate-text“.

În sală, în public, e o doamnă care, pentru mine, e o perfectă Arkadina reală, vie, din zilele și ziarele noastre. Știu cât de mult are grijă de percepția publică asupra vârstei ei, știu povești grele despre relația cu fiul ei, acum mort, și mi se pare o încercare dură că a venit la spectacol.

Din locul în care stăteam, i-am căutat reacțiile în câteva dintre secvențele care făceau trimitere la luptă cu vârsta sau cu iluzia celebrității. N-a stat în același loc cu prietenele cu care a venit și mi-am imaginat că și-a dorit un moment de intimitate cu spectacolul. Oricum în secvențele care mă interesau pe mine, căci puteau fi raportate îngrozitor de real la viața sa, zîmbea amar.

În loc de final.

Experiența repetițiilor pentru acest spectacol mi-a schimbat un pic modul de a vedea lucrurile din teatru. Nu cred că am să merg mai mult la teatru decât înainte, dar am început să mă întreb mai multe despre munca actorilor și a regizorilor. Și dacă ar fi să împart cu toată lumea acel ceva pe care-l cred definitoriu din această experiență, aș spune că e foarte importantă „călătoria“, parcurgerea drumului din care înveți lucruri.

În schimbul de mesaje de sărbători, Andrei Șerban mi-a trimis un e-mail în care îmi spunea că ceea ce vrea să-mi ureze nu poate fi pus mai bine în vorbe decât într-un anume text, care era în ungurește. Și mi-a dat textul acela. Fără nici o altă indicație.

Nu știu nici măcar un cuvânt în maghiară, iar Andrei Șerban știa foarte bine asta. Dar știa la fel de bine că voi căuta cuvintele în dicționar ca să înțeleg despre ce e vorba.

Frumusețea mesajului era că avea multe cuvinte pe care dicționarul web nu le conținea (fiind formate din cuvinte unite ori ceva similar), așa că am rezolvat un puzzle pentru a-mi crea o imagine mentală / emoțională din urarea respectivă. Și rezolvarea s-a făcut folosindu-mă de întâmplările, discuțiile, experiențele pe care le împărtășeam cu Andrei Șerban de-a lungul timpului. O nouă călătorie pentru un răspuns simplu, o călătorie mai importantă decât răspunsul în sine.

Transpus în ceea ce am văzut la Sibiu, asta cred că e marele câștig al lucrului la această piesă: drumul parcurs de actori împreună și lucrurile pe care le-au dobândit / învățat pe drumul ăsta.

Anton Pavlovici Cehov

PESCĂRUȘUL

Comedie în patru acte

Traducerea și adaptarea: Maria Dinescu și Andrei Șerban.

Teatrul Național „Radu Stanca“, Sibiu

„Pescărușul“, de A.P. Cehov

Un spectacol de Andrei Șerban

Decorul: Andu Dumitrescu

Costumele: Maria Miu

Fundaluri pictate de Marielle Bancou

Consultant artistic: Daniela Dima

Asistenți de regie: Radu-Alexandru Nica, Dana Taloș, Codruța Vasiu

Asistent scenografie: Veronica Nicolae

Coordonator de proiect: Aura Gaidarji

Fotografii: Claudiu Rusu.

Premiera: 12 ianuarie 2007.

Personajele:

Irina Arkadina, după soț Trepleva, actriță.

Konstantin Treplev, fiul ei.

Piotr Nikolaevici Sórin, fratele ei.

Nina Zarecinaia, o fată tânără.

Ilia Șamraev, locotenent în rezervă, administratorul lui Sórin.

Polina Andreevna Șamraeva, soția lui.

Mașa, fiica lor.

Boris Alekseevici Trigorin, prozator

Evghenii Dorn, medic.

Semion Medvedenko, profesor.

Distribuția (Sibiu 2007)

Maia Morgenstern / Mariana Presecan

Tudor Aaron Istodor / Adrian Neacșu

Marian Râlea / Gelu Potzolli

Andreea Bibiri / Cristina Fluture

Ovidiu Moț / Dan Glasu

Cristina Stoleriu / Florentina Țilea

Diana Fufezan / Raluca Iani / Ofelia Popii

Adrian Matic

Cornel Răileanu / Doru Presecan

Șerban Pavlu / Viorel Rață / Pali Vecsei

Acțiunea se petrece la conacul lui Sórin. Între actele trei și patru trec doi ani.

ACTUL ÎNTÎI

Medvedenko: De ce ești mereu în negru?

Mașa: Port doliu după viața mea. Sînt nefericită.

Medvedenko: De ce? Nu înțeleg... Ești sănătoasă, tatăl tău... n-o fi el bogat, dar se descurcă. Eu o duc mult mai rău. N-am decît 23 de ruble pe lună, și alea impozabile. Și totuși nu port doliu.

Mașa: Nu e vorba de bani. Și un sărac poate fi fericit.

Medvedenko: Asta în teorie, dar acasă... zi și tu: sînt eu, plus mama, plus două surori, plus fratele cel mic, iar salariul e de 23 de ruble și-atît. Dar mîncare și băutură îți trebuie? Ceai și zahăr îți trebuie? Tutun îți trebuie? Cum să te descurci?

Mașa (*întorcîndu-și privirea spre scenă*): Curînd începe spectacolul.

Medvedenko: Oh, da, spectacolul. Nina Zarecinaia va juca într-o piesă de Konstantin Treplev. Sînt îndrăgostiți unul de altul și astăzi sufletele lor se vor contopi într-o imagine artistică unică. Pe cînd sufletul meu și al tău n-au nici o tangentă. Eu te iubesc, nu pot sta acasă fără să te văd, în fiecare zi merg pe jos șase km încoace și șase înapoi, iar ție nici nu-ți pasă. Și e de-nțeles. N-am bani, am ditamai familia de întreținut... Cine s-ar mărita cu unul ca mine?

Mașa: Mă lași?! (*Prizează tutun.*) Dragostea ta mă înduioșează, dar nu e reciprocă, asta-i tot. (*Îi întinde tabachera.*) Vrei?

Medvedenko: N-am chef.

Pauză.

Mașa: E zăpușeală, probabil că la noapte va fi furtună. Tu ori filosofezi, ori vorbești despre bani. Ție ți se pare că nimic nu e mai rău decît să fii sărac, pe cînd eu cred că e de o mie de ori mai ușor să umbli-n zdrențe și să cerșești, decît să... Ce să mai... oricum n-ai înțelege...

Din dreapta intră Sórin și Treplev.

Sórin (*opintindu-se în baston*): Nu știu de ce, dar mie nu-mi priește la țară. Nu m-am obișnuit niciodată să trăiesc aici. Aseară m-am culcat la zece, iar astăzi m-am trezit la nouă cu senzația că, de atîta somn, mi s-a lipit creierul de craniu sau ceva de genul ăsta. (*Rîde.*) Iar după masă am adormit iar, fără să vreau, și acum sînt o epavă, ca după un coșmar.

Treplev: Ai dreptate, ar trebui să trăiești la oraș. (*Zărindu-i pe Mașa și pe Medvedenko.*). Voi doi, spectatorii nu au voie aici! Vă chemăm noi cînd începe. Hai, ieșiți din scenă.

Sórin (*către Mașa*): Mașa, fii tu copil bun și vorbește cu taică-tu să dezlege cîinele ăla, că prea urlă. Soră-mea iar n-a dormit toată noaptea.

Mașa (*sfidătoare*): Vorbiți dumneavoastră cu tata, eu n-am de gînd. Vă rog să mă scutiți. (*Către Medvedenko.*) Să mergem!

Medvedenko (*către Treplev*): Konstantin, trimite-ne vorbă cînd începe. (*Pleacă amîndoi.*)

Sórin: Prin urmare iar o să urle cîinele toată noaptea. Mereu aceeași poveste, niciodată n-am trăit la țară așa cum am vrut eu. Îmi luam 28 de zile de concediu și veneam încoace să mă relaxez sau în fine..., dar cum ajungeam începeau să mă piseze la cap într-un asemenea hal că-mi venea s-o șterg din prima zi. (*Rîde.*) Singurul lucru bun al venirii era plecarea. Dar acum sînt pensionat, n-am unde să mă mai duc. Îmi place - nu-mi place, sînt nevoit să trăiesc aici sau... în fine...

Treplev (*cercetează din priviri scena*): Uite și teatrul! Cortina, două culise și în rest...

Sórin: ... spațiu gol.

Treplev: Nici un fel de decor. Priveliștea se deschide direct spre lac și orizont. Ridicăm cortina exact la opt și jumătate, când răsare luna.

Sórin: Minunat.

Treplev: Da, dar dacă Nina întârzie se duce dracului tot efectul. Trebuia să fie deja aici. Taică-su și maică-sa aia vitregă o țin ca într-o pușcărie. Abia reușește să scape.

Sórin (*așezându-se*): De ce o fi soră-mea prost-dispusă?

Treplev: De ce? E plictisită. (*Se așează lângă Sórin.*) Și geloasă. E pornită și împotriva mea, și a spectacolului, de teamă că beletristului ei ar putea să-i placă Nina. Nu știe nimic despre piesa mea, dar o urăște din start.

Sórin (*rîde*): Poate așa-ți închipui tu...

Treplev: E deja iritată pentru că aici, pe scena asta *Nina* va lua aplauzele, nu ea. Numai ea trebuie lăudată; despre ea trebuie să se scrie, să se exclame, să-i fie admirat nemaipomenitul joc din *Dama cu camelii* sau mai știu eu ce tîmpenie, dar cum aici, la țară, drogul ăsta lipsește, o apucă plictisul, e iritată, îi sîntem cu toții dușmani, sîntem cu toții de vină... În afară de asta mai e și superstițioasă, se teme de

trei lumînări, de cifra treisprezece. Și zgîrcită. Are în bancă, la Odesa, șaptezeci de mii - asta o știu sigur.

Dar ia să-i ceri un împrumut – începe să plîngă.

Sórin: Ai decis tu că lui maică-ta n-o să-i placă piesa sau ceva de genul ăsta și te-ai înfuriat, în fine...

Potoleşte-te, maică-ta te iubeşte.

Treplev: Nu mă iubeşte!

Sórin: Te iubeşte!

Treplev: Nu mă iubeşte!

Sórin: Te iubeşte!

Treplev: Nu mă iubeşte!

Sórin: Te iubeşte!

Treplev: Nu mă iubeşte!

Sórin: Te iubeşte!

Treplev: Mă iubeşte!

Sórin: Nu te iube...

Treplev (*rîde*): Vezi! Mama mea nu mă iubeşte. Și de ce să mă iubească?! Eu am douăzeci și cinci de ani și îmi amintesc în permanență că nu mai e tînăra. În absența mea n-are decît treizeci și doi de ani, cu

mine de față are patruzeci și trei, și mă urăște pentru asta. În plus, știe că nu dau doi bani pe teatrul ei. Ea „divinizează” teatrul, își închipuie că servește umanitatea și „flacăra sacră a artei”, dar eu cred că genul ăsta de teatru e fumat și răsuflat, e doar rutină și prejudecată. Cortina se deschide și, într-o cameră căreia-i lipsește un perete, îmbăiată fără nici o logică într-o lumina artificială, aceste mari talente, acești înalți preoți ai misterelor sacre țin să ne arate cum mănâncă, beau, fac dragoste, cum umblă și își poartă hainele oamenii; cînd din imagini și fraze triviale ei încearcă să stoarcă o morală – o morală micuță, pe înțelesul tuturor, de uz casnic; cînd într-o mie de variațiuni mi se servește mereu același și același, și același lucru – atunci eu fug, fug cum a fugit Maupassant de Turnul Eiffel, care-i apăsa creierii prin vulgaritatea sa.

Sórin: Dar avem nevoie de teatru.

Treplev: Avem nevoie de un teatru nou. Dacă nu putem avea un teatru nou, mai bine să nu avem deloc. *(Se uită la ceas.)* Îmi iubesc mama, o iubesc foarte tare; dar uită-te la ea: fumează, bea, trăiește pe față cu scriitorul ăsta, numele îi e mereu terfelit în ziare – m-am săturat. Știu că uneori vorbește în mine egoismul muritorului de rînd: regret că mama e o actriță celebră și mi se pare că dacă ar fi o femeie obișnuită aș fi mai fericit. Unchiule, ce poate fi mai exasperant și mai stupid decît să mă aflu în salonul

maică-mii, cu celebrități una și una, artiști și scriitori, la *crème de la crème*, iar eu să fiu singurul nimeni, acceptat numai fiindcă sînt fiul ei. Cine sînt eu? Ce sînt eu?

Am abandonat universitatea în anul trei, talentat nu sînt, bani nu am. Prin urmare, cînd se întîmplă ca acești artiști și scriitori să-mi acorde mărinimoasa lor atenție, mie mi se pare că de fapt îmi măsoară nulitatea din priviri – încercam să le ghicesc gîndurile și muream de umilință...

Sórin: Apropo, spune-mi te rog, ce fel de om e scriitorul ăsta al ei? Nu reușesc să-mi dau seama. Tace întruna.

Treplev: Inteligent, neafectat, ușor melancolic. Bea bere și se agață de femei mature. E un tip în regulă. N-are nici patruzeci de ani, dar e deja atît de celebru că s-a plictisit. Despre cum scie, ce să spun? E talentat... dar... după Tolstoi și Zola... cine se mai apucă să-l citească pe Trigorin?

Sórin: Mie îmi plac scriitorii. Pe vremuri îmi doream cu patimă două lucruri: să mă însor și să devin scriitor, dar n-am reușit nici una, nici alta. Da. Cred că e plăcut să fii scriitor, chiar și unul mai puțin celebru.

Treplev *(ascultă cu atenție):* Aud pași... *(își îmbrățișează unchiul).* Nu pot trăi fără ea... Pîină și sunetul pașilor ei e... Sînt nebun de fericire. *(Se duce cu pași repezi în întîmpinarea Ninei Zarecinaia, care intră.)*

Nina: N-am întîrziat... Sigur, n-am întîrziat...

Treplev: Nu, nu, nu...

Nina: Nu-i nimic... doar să-mi trag sufletul... Peste o jumătate de oră plec, trebuie să ne grăbim. Nu, nu pot să întîrzii. Nu se poate... Pentru Dumnezeu, nu insistați. Tata nici nu știe că sînt aici.

Sórin (*rîde*): Ce văd? Ochișorii se pare că au plîns... Nu e bine!

Treplev: Oricum e timpul să începem. Ar trebui chemați spectatorii.

Sórin: Mă duc eu, mă duc și... în fine... (*O ia spre dreapta cîntînd.*)... „Doi grenadieri spre Franța mergeau, acasă, din ocna rusească“. (*Întoarce capul*) Odată cîntam tot așa, iar procurorul adjunct îmi zice: „Ce voce tare aveți, domnule“... După care se gîndește o clipă și adaugă: „Tare... urîță“. (*Rîde și pleacă*).

Nina: Taică-meu și nevastă-sa nu mă lasă aici. Spun că sînteți o gașcă de boemi... se tem să nu mă fac actriță... Dar eu sînt atrasă de lacul ăsta ca un pescăruș. Inima mi-e plină de tine... (*Se uită în jur.*)

Treplev: Sîntem singuri.

Nina: Parcă e cineva...

Treplev: Nu-i nimeni.

Sărut.

Nina: ăsta ce copac e?

Treplev: Ulm.

Nina: Da de ce-i așa de întunecat?

Treplev: Când se înserează, totul se întunecă. Să nu pleci imediat, te implor.

Nina: Trebuie...

Treplev: Dar dacă aș veni cu tine, Nina? Aș sta toată noaptea în grădină și m-aș uita la fereastra ta.

Nina: Nu se poate, te-ar descoperi paznicul. Iar Tresor încă nu-i obișnuit cu tine și o să te latre. Uff-uff!

Treplev: Te iubesc.

Nina: Tsss...

Treplev: Ai emoții?

Nina: Cumplite. Nu mi-e frică de mama ta, nu din cauza ei am trac. Dar ideea că e și Trigorin... Parcă mi-e frică și rușine să joc în fața lui... Un scriitor atât de celebru... E tânăr?

Treplev: Da.

Nina: Ce frumoase sînt nuvelele lui!

Treplev (rece): Nu știu, n-am citit.

Nina: Piesa ta e greu de jucat. Nu are oameni vii.

Treplev: Oameni vii?! Ideea e să arătăm viața așa cum apare în vis, nu cum este sau cum credem noi că ar trebui să fie.

Nina: Dar în piesa ta nu se întâmplă nimic. Sînt numai vorbe, nu e acțiune! Și eu cred că în orice piesă trebuie să fie și dragoste...

Dispar amîndoi în spatele scenei.

Intră Polina Andreevna și Dorn.

Polina Andreevna: Începe să se simtă umezeala. Întoarce-te, pune ceva pe tine.

Dorn: Mi-e cald.

Polina Andreevna: N-ai grijă de tine. Asta-i încăpățîinare. Ești medic și știi foarte bine că aerul umed îți face rău, dar vrei să mă faci să sufăr; ieri ai rămas înadins toată noaptea pe terasă...

Dorn (fredonează): „Să nu îmi spui că tinerețea ți s-a dus...”

Polina Andreevna: Erai atît de captivat de discuția cu Madam, că nici nu simțeau frigul. Recunoaște, îți place de ea...

Dorn: Am 55 de ani.

Polina Andreevna: Ei și... pentru un bărbat nu e mult. Arăți foarte bine și ai succes la femei.

Dorn: Și ce-ai vrea să fac?

Polina Andreevna: Voi, bărbații, vă topiți în fața unei actrițe!

Dorn: E firesc ca artiștii să fie iubiți și tratați altfel decât, să zicem, oamenii de afaceri. Poți numi asta idealism.

Polina Andreevna: Femeile s-au îndrăgostit întotdeauna de tine și ți s-au agățat de gît. Și asta tot idealism se numește?

Dorn (*ridicînd din umeri*): Ce să zic? Femeile m-au iubit în primul rînd fiindcă sînt un doctor excelent. Dacă mai ții minte, cu vreo 10-15 ani în urmă, în tot ținutul eu eram singurul ginecolog adevărat. Și în plus am fost întotdeauna un om corect.

Polina Andreevna (*îl apucă de mîneacă*): Dragul meu!

Dorn: Ssst. Vin.

Intră Arkadina la brațul lui Sôrin, Trigorin, Șamraev, Medvedenko și Mașa.

Șamraev: În anul 1873, la tîrgul de la Poltava, ea juca nemaipomenit. O încîntare! Juca minunat! Știți cumva unde se află acum actorul comic, Ceadin? Era inegalabil în Raspliuev, mai bun decât Sadovski, jur. Pe unde o fi acum?

Arkadina: Mă întrebi despre tot felul de fosile. De unde vrei să știi? (*Se așează.*)

Șamraev (*offînd*): Pașka Ceadin! Nu mai răsar așa soiuri. Teatrul nu mai e ce-a fost, doamnă Arkadina! Pe vremuri erau stejari falnici, acum n-au rămas decât buturugi.

Dorn: E adevărat că măștrii sînt rari în zilele noastre, dar în medie nivelul actorului a crescut.

Șamraev: Mă tem că nu pot fi de acord. Dar e o chestiune de gust. *De gustibus aut bene, aut nihil.*

Treplev apare din spatele scenei.

Arkadina (către fiul ei): Scumpul: Konstantin, scumpul meu fiu, nu începeți odată?

Treplev: Într-un minut. Vă rog s-aveți răbdare.

Arkadina (recitînd): „O Hamlet! Speak to me no more! Privirea mi-ai întors spre-al sufletului hău / Și l-am văzut atît de plin de răni însîngerate. / Scăpare nu-i!”

Treplev: „De ce în voia viciului tu te-ai lăsat, / În bezna crimei dragoste cerșind?”

Pauză.

Treplev: Domnilor! Atenție! Începe!

Pauză.

Lovește într-o tobă și spune cu glas tare.

Treplev: O voi, umbre străvechi, ce-n timpul nopții bîntuiți deasupra lacului, prindeți-ne în vraja voastră, adormiți-ne ca să visăm ce va fi peste două sute de mii de ani!

Sórin: Peste două sute de mii de ani nu va fi nimic.

Treplev: Atunci să ne fie arătat acest nimic.

Arkadina: Fie. Noi dormim.

Nina (*pe scenă*): Oamenii, leii, vulturii și potîrnichile, cerbii lopătari, gîște, păianjenii, peștii tăcuți ce umpleau cîndva apele, stelele de mare și ființele ce nu puteau fi văzute cu ochii – într-un cuvînt toate viețile, toate viețile, toate viețile, încheindu-și tristul cerc, s-au stins... Sînt mii de secole de cînd pămîntul nu mai poartă nici o ființă vie și sărmana lună își aprinde în zadar felinarul. În lunci nu se mai trezesc cu țipete cocorii și cărăbușii de mai nu se mai aud în pîlcurile de tei. E frig, frig, frig. Pustiu, pustiu, pustiu. Teroare, teroare, teroare.

Pauză.

Nina: Sufletul universului – sînt eu... eu... În mine e și sufletul lui Alexandru cel Mare, și al lui Caesar, și al lui Shakespeare, și al lui Napoleon, și al ultimei lipitori. În mine spiritul umanității s-a contopit cu instinctele animalelor, iar eu îmi amintesc tot, tot, tot, și retrăiesc în mine, din nou, fiecare viață.

Arkadina (*încet*): Acesta este un spectacol decadent.

Treplev (*implorator și cu reproș*):

Mamă!

Nina: În univers, etern și egal cu sine însuși rămîne doar spiritul.

Pauză.

Nina: Sînt ca un prizonier zvîrlit într-o fîntînă adîncă, nu știu unde mă aflu, nici ce mă așteaptă. Tot ce știu e că în lupta cruntă cu Diavolul îmi va fi dat să înving și materia se va contopi cu spiritul,

instaurînd imperiul voinței universale. Dar asta se va întîmpla abia atunci cînd, puțin cîte puțin, peste un lung, lung șir de milenii, și luna, și luminosul Sirius, și Pămîntul se vor preface-n pulbere... Iar pînă atunci groază, groază, groază...

Pauză; pe fundalul lacului se arată două puncte roșii. Scena e inundată de fum.

Nina: Iată că se apropie preaputernicul meu adversar, Diavolul. Îi văd înfricoșătorii ochi stacojii...

Arkadina: Miroase a pucioasă. Așa trebuie să fie?

Treplev: Da.

Arkadina (*rîde*): Aa, înțeleg, e un efect special...

Treplev: Mamă!

Arkadina continuă să rîdă.

Nina: Se simte atît de singur fără om...

Treplev: Ajunge! Piesa s-a terminat! Cortina!

Arkadina: De ce te superi?

Treplev: Ajunge! Cortina! Coboară cortina! (*Bătînd din picior*) Cortina! Scuzați! Am scăpat din vedere că doar cîțiva aleși, puțini, pot scrie piese și juca pe scenă. Am încălcat monopolul! Mie... eu... (*Mai vrea să spună ceva, dar dă din mînă și iese.*)

Arkadina: Ce l-a apucat?

Sórin: Irina, nu poți să rănești în felul ăsta orgoliul unui tînar.

Arkadina: Da' ce i-am făcut?

Sórin: L-ai jignit.

Arkadina: El însuși ne-a spus că va fi o glumă, deci am tratat piesa ca pe o glumă.

Sórin: Totuși...

Arkadina: Ca să aflăm acum că a scris o capodoperă! I-auzi! De fapt el a pus la cale acest spectacol și ne-a împuțit cu pucioasă nu ca să ne distreze, ci ca să ne dea lecții cum să scriem și să jucăm. Dar te mai și sature la un moment dat! Leșirile astea împotriva mea, înțepăturile astea permanente, orice-ați spune, ar înfuria pe oricine! E doar un băiat capricios și egoist.

Sórin: A încercat să-ți facă pe plac.

Arkadina: Zău? Atunci de ce nu a ales o piesă obișnuită, de ce ne-a obligat să ascultăm delirul ăsta decadent? De dragul unei glume puteam fi de acord, dar aici sînt pretenții de înnoire a teatrului, de artă a viitorului. De cînd sînt numite artă a viitorului aberațiile unei minți sucite?

Trigorin: Fiecare scrie cum vrea și cum poate.

Arkadina: N-are decît să scrie cum vrea și cum poate, dar pe mine să mă lase în pace.

Dorn: Jupiter, ești mînios...

Arkadina: Nu sînt Jupiter, sînt femeie. (*Își aprinde o țigară.*) Și nu sînt „mînios“, mi-e doar ciudă că un tînăr își pierde timpul cu prostii. N-am vrut să-l jignesc.

Medvedenko: Nu există nici un temei științific pentru a despărți spiritul de materie. E posibil ca spiritul însuși să fie o îmbinare de atomi. *(Cu vioiciune, către Trigorin.)* Cineva ar trebui în schimb să scrie o piesă despre învățători. Avem o viață grea, foarte grea! Asta aș vrea să văd pe scenă.

Arkadina: Sînt sigură că ai dreptate, dar hai să nu mai vorbim nici despre piese, nici despre atomi. Ce seară plăcută! Se aude o muzică? *(Ascultă cu atenție.)* Raiul pe pămînt!

Polina Andreevna: Vine de pe celălalt mal.

Pauză.

Arkadina: Stai lîngă mine. Acum vreo 10-15 ani aici, pe lac, muzica și cîntecele răsunau aproape în fiecare seara. Pe malul ăsta sînt șase proprietăți. Țin minte rîsetele, petrecerile, împușcăturile, poveștile de dragoste... poveștile de dragoste se

țineau lanț... Știi cine era Don Juan-ul, idolul celor șase case? (*Face un gest din cap spre Dorn*)
Simpaticul doctor Dorn, aici de față. E încă fermecător, dar pe atunci era irezistibil. (*Pauză*) Numai că
începe să mă mustre conștiința. De ce l-am supărat pe sărmanul meu băiat? Sînt neliniștită. (*Cu voce*
tare.) Koste! Fiule! Konstantin!

Mașa: Mă duc eu să-l caut.

Arkadina: Te duci? Mașa, ești o scumpă.

Mașa (*pleacă spre stînga.*): Auuu!? Koste!... Auu! (*lese.*)

Nina (*ieșind din spatele scenei*): Se pare că nu mai continuăm. Pot să ies? Bună seara! (*Se sărută cu*
Arkadina și cu Polina Andreevna).

Sórin: Bravo! Bravo!

Arkadina: Bravo! Bravo! Te-am admirat cu toții. Cu înfățișarea ta și cu vocea asta minunată e un păcat
să te îngropi aici, la țară. Sînt convinsă că ai talent. Mă auzi? Locul tău e pe scenă!

Nina: O, e visul meu! (*Oftează*) Dar nu se va realiza niciodată.

Arkadina: Cine știe? Iată, dă-mi voie să ți-l prezint pe Boris Alekseevici Trigorin.

Nina: Ah, sînt atît de onorată... (*Fîstîcită*) Vă citesc mereu...

Arkadina (*făcînd-o să se așeze alături*): Nu fi timidă, draga mea. E el celebru, dar e un om fără ifose!

Uite, și el s-a intimidat!

Nina (*către Trigorin*): E o piesă ciudată, nu-i așa?

Trigorin: N-am înțeles nimic. Dar v-am privit cu interes. Ați jucat cu sinceritate. Și decorul a fost minunat.

(*Pauză*) Trebuie să fie mult pește în lacul ăsta.

Nina: Oh, da.

Trigorin: Îmi place să pescuiesc. Ador să pescuiesc. Nimic nu-mi place mai mult decît să stau seara pe mal cu ochii pe plută.

Nina: Mi-aș fi închipuit că pentru cineva care a trăit bucuria creației celelalte bucurii nu mai există.

Arkadina (*rîzînd*): Nu-i vorbi așa. Nu suportă cuvintele mari. O ia la fugă!

Șamraev: Îmi amintesc că odată la Moscova, la teatrul de operă, faimosul Silva a luat un *do* de jos. Dar s-a nimerit ca exact în seara aceea la galerie să se afle unul dintre bașii corului nostru bisericesc. Închipuiți-vă mirarea noastră fără margini cînd deodată auzim de sus un „Bravo, Silva!“, dar cu o întreagă octavă mai jos... Uite așa (*cu un glas de bas profund*): Bravo, Silva... Teatrul a încremenit.

Pauză.

Dorn: A trecut un înger.

Nina: Rămîneți cu bine. Trebuie să plec.

Arkadina: De ce? Unde pleci așa devreme? Nu te lăsăm.

Nina: Știți!!! Mă așteaptă tata.

Arkadina: Ah, cum poate fi atît de, zău așa!... *(se sărută.)*!... Dar, dacă trebuie, trebuie. Ce păcat că ne lași.

Nina: Dacă ați ști ce greu îmi e să plec!

Arkadina: Măcar să o conducă cineva, micuța mea.

Nina *(speriată)*: O... nu, nu!

Sórin *(către ea, implorator)*: Mai stai!

Nina: Mi-e imposibil.

Sórin: Mai stai o oră sau în fine... hai, zău așa!

Nina (*după ce ezită o clipă, printre lacrimi*): Nu. Chiar n-am voie! (*Îi strânge mâna și pleacă în grabă.*)

Sórin (*frecîndu-și miinile înghețate*): Haideți să mergem și noi, domnilor, că se lasă umezeala. Mă dor picioarele.

Arkadina: Se vede. De-abia le miști. Hai să mergem, moșulică. (*Îl ia de braț.*)

Șamraev (*oferindu-i brațul soției*): Madame?

Sórin: Iar urlă cîinele ăla. (*Către Șamraev*) Fiți drăguț, domnule Șamraev, spuneți-le oamenilor să-l dezlege.

Șamraev: Nu se poate, Piotr Nikolaevici, mă tem să nu intre hoții în hambar. Am grîul acolo. (*Către Medvedenko, care merge alături de el*) Da, cu o întreagă octavă mai jos: „Bravo, Silva!” și nici măcar nu era cîntăreț de operă, ci un simplu corist de biserică.

Medvedenko: Oare ce salariu are un corist de biserică?

Pleacă toți, în afară de Dorn.

Dorn (*singur*): Nu știu, poate nu m-oi fi pricepînd eu, sau poate am înnebunit, dar mie mi-a plăcut piesa. E ceva în ea, ceva nou, altfel.

Treplev (*intră*): Au plecat cu toții.

Dorn: Eu sînt aici.

Treplev: Mașa asta mă caută prin tot parcul. Insuportabilă ființă.

Dorn: Konstantin, mie piesa mi-a plăcut nemaipomenit de tare. Deși are ceva ciudat și nici nu i-am văzut sfârșitul, mi-a făcut o impresie puternică. Ești un tânăr talentat, trebuie să continui.

Treplev îi strânge mîna și îl îmbrățișează cu elan.

Dorn: O, cât ești de surescitat! Cîtă surescitare! Lacrimi în ochi...

Treplev: Deci spuneți că ar trebui să continui?

Dorn: Da... Dar să scrii numai despre ce e important și etern. Știi, viața mea a fost interesantă și plăcută, nu mă plîng, dar dacă aș putea trăi euforia ce-l înalță pe artist în momentul creației, cred că mi-aș disprețui învelișul material, aș părăsi pămîntul și m-aș ridica în văzduh.

Treplev: Iertați-mă, unde e Nina?

Dorn: Și încă ceva. Într-o operă trebuie să existe o idee clară, concretă. Trebuie să știi pentru ce scrii, altfel, dacă mergi pe drumul ăsta seducător fără o țintă clară, te vei rătăci și talentul te va pierde.

Treplev (nerăbdător): Unde-i Nina?

Dorn: A plecat acasă.

Treplev (disperat): Acum ce mă fac? Trebuie s-o văd... E obligatoriu s-o văd... Mă duc după ea...

Intră Mașa.

Dorn (*către Treplev*): Calmează-te Konstantin!

Treplev: Totuși am să mă duc. Trebuie să mă duc.

Mașa: Hai în casă, Konstantin. Te așteaptă mama ta. E neliniștită.

Treplev: Spune-i c-am plecat. Și nu te mai ține după mine. Lasă-mă, lăsați-mă toți în pace!

Dorn: Nu vorbi așa... Nu-i frumos.

Treplev (*printre lacrimi*): La revedere, doctore. Mulțumesc... (*Pleacă.*)

Dorn (*oftînd*): Oh, tinerețe, tinerețe!

Mașa: Cînd cineva nu mai știe ce să spună, zice: aaah, tinerețe, tinerețe... (*Prizează tutun*)

Dorn (*îi ia tabachera și o aruncă într-un tufiș*): Dezgustător obicei!

Pauză.

Dorn: Hai în casă, a început jocul de cărți. Să mergem.

Mașa: O clipă.

Dorn: Ce e?

Mașa: Vreau să vă vorbesc. Trebuie să vorbesc cu cineva. (*Tulburată.*) Nu îmi iubesc tatăl... pe cînd dumneavoastră îmi sînteți drag. Nu știu de ce, dar simt din tot sufletul că-mi sînteți aproape... Vă rog,

ajutați-mă. Ajutați-mă, altfel am să fac o prostie, am să-mi bat joc de viața mea, am s-o stric... Nu mai pot...

Dorn: Cum? Cu ce să te ajut?

Mașa: Sînt nefericită. Nimeni, nimeni nu știe prin ce chinuri trec!
(Își pune capul pe pieptul lui, încet.)
Îl iubesc pe Konstantin.

Dorn: Alta! Ați luat-o razna cu toții! Sînteți surescitați! Atîta dragoste... Lacul ăsta vrăjit e de vină!
(Tandru.) Dar ce pot face eu, copila mea? Ce?

Cortina.

ACTUL II

Un teren de cricket. În fund, la dreapta, o casă cu terasă mare, la stînga – lacul sclipind în soare. Straturi de flori. Amiază. Caniculă. Lîngă teren, la umbra unui tei bătrîn, stau pe bancă Arkadina, Dorn și Mașa. Dorn ține pe genunchi o carte deschisă.

Arkadina (către Mașa): Ridică, ridică-te o clipă.

Se ridică amîndouă în picioare.

Arkadina: Vino lângă mine. Câți ani ai tu?

Mașa: 22?

Arkadina: Eu – aproape dublu. Doctore, care dintre noi pare mai tânără?

Dorn: Tu, fără îndoială.

Arkadina: Vezi?... Și știi de ce? Fiindcă eu muncesc, am simțurile vii, sînt într-o agitație continuă, iar tu zaci aici, nu trăiești... Eu am o regulă de aur: nu mă gîndesc niciodată la viitor. Nu mă gîndesc la bătrînețe sau la moarte. Ce va fi, va fi!

Mașa: În schimb eu am senzația că m-am născut acum un secol; îmi tîrăsc viața ca pe o trenă nesfîrșită... Și sînt zile cînd nici n-aș vrea să trăiesc. (Se așează.) Dar, mă rog, astea-s fleacuri. Trebuie să mă scutur, să scap de toate prostiile astea.

Dorn (fredonează din „Faust” de Gounod): „Faites-lui mes aveux, portez mes vœux...”

Arkadina: Apoi, mă îmbrac întotdeauna *comme il faut*, ca o englezoaică. Eu nu-mi pierd nici o clipă controlul. Mă vezi pe mine ieșind din casă, chiar și aici, în grădină, șleampătă sau nemachiată? Niciodată. De-asta arăt așa tânără. Nu mă las trasă în jos, ca alte femei. Vezi ce sprintară sînt? *Voilà*. Pot să joc și o fetiță de cincisprezece ani (se joacă precum o fetiță, sare, fredonează ceva cu glas subțire, caută să-l implice pe Dorn în jocul ei.).

Dorn: Așa e, dar nu continuăm să citim? Ne oprisem la angrosist și la șobolani...

Arkadina: La șobolani. Continuă. *(Se așează.)* Nu, mai bine dă-mi mie cartea. E rîndul meu. *(la cartea și caută din ochi ...)* Șobolani... I-am găsit... *(Citește.)* „Și, bineînțeles, pentru oamenii de lume, să-i răsfețe pe romancieri și să-i atragă în cercul lor este la fel de periculos cum ar fi pentru un angrosist să prăsească șobolani în hambarele sale. Și totuși sînt iubiți. Prin urmare, cînd o femeie alege un scriitor pe care dorește să-l subjuge, ea îl asaltează cu drăgălășenii, complimente și îi cîntă-n strună...” O fi adevărat în Franța, dar nu la noi. Noi nu sîntem atît de cinici. La noi, de obicei, pînă să seducă un scriitor, femeia e deja îndrăgostită lulea de el. Ca mine cu Trigorin, de exemplu.

Vine Sórin, sprijinit în baston, iar alături de el Nina;

Medvedenko împinge în urma lor un fotoliu cu rotile gol.

Sórin *(cu tonul cu care sînt dezmierdați copiii):* Deci azi sîntem veselă? Sîntem cu adevărat fericită? Tăticuțul și mămicuța vitregă au plecat și ne-au lăsat singurică? Și acum sîntem pentru trei zile liberă ca o pasăre?

Nina *(se așează lîngă Arkadina și o îmbrățișează):* Sînt fericită! Acum nu vă mai las!

Sórin *(așezîndu-se în fotoliul său):* E frumușică astăzi.

Arkadina: Și elegantă, o apariție... Bravo! (*O sărută pe Nina.*) Dar să n-o deochem. Unde este Boris Alekseevici Trigorin?

Nina: Jos la ponton. Pescuiește.

Arkadina: Tot nu s-a plictisit? (*Vrea să continue lectura.*)

Nina: Ce citiți?

Arkadina: Maupassant, scumpo, *Sur l'eau. Pe apă...* (*Citește câteva rînduri în gînd.*) Pasajul care urmează e plicticos și nici măcar nu-i adevărat. Sînt neliniștită. Spune-mi, ce-i cu fiul meu? De ce e atît de iritat și de aspru? Stă toată ziua pe malul lacului, n-apuc să-l văd aproape deloc.

Mașa: E deprimat. (*Către Nina, timid.*) Vă rog să citiți un fragment din piesa lui!

Arkadina: Eu nu. Poate Nina...

Nina (*ridicînd din umeri.*): Chiar vreți? E atît de neinteresant!

Mașa (*rețînîndu-și entuziasmul.*): Cînd citește el, ochii-i ard și devine palid. Are o voce atît de frumoasă și tristă. Se vede că e poet.

Se aude sforăitul lui Sórín.

Dorn: Noapte bună!

Arkadina: Petrușa!

Sórin: Cum?

Arkadina: Dormi?

Sórin: Eu? Nu.

Pauză.

Arkadina: Nu te îngrijești deloc și asta nu e bine.

Sórin: Eu aș vrea să mă îngrijesc, dar dacă doctorul nu vrea...

Dorn: Ai 65 de ani, ce rost mai are să te îngrijești?

Sórin: Parcă la șaizeci și cinci de ani nu vrei să trăiești...

Dorn (*enervat*): Atunci du-te și ia o aspirină.

Arkadina: Poate ar fi bine să plece la băi.

Dorn: Din partea mea... să se ducă.
Sau să nu se ducă.

Arkadina: Asta cum s-o înțeleg?

Dorn: Păi nu-i nimic de înțeles. E clar ca bună ziua.

Pauză.

Medvedenko: Piotr Nikolaevici ar trebui să se lase de fumat.

Sórin: Prostii.

Dorn: Ba nu, nu-s prostii. Alcoolul și tutunul îți schimbă personalitatea. După un trabuc sau o vodcă nu mai ești Piotr Nikolaevici, ci Piotr Nikolaevici plus încă ceva. Începi să gîndești și să vorbești despre tine la persoana a treia.

Sórin (*rîde*): Ție ce-ți pasă. Tu ți-ai trăit viața, dar eu? Am fost angajatul tribunalului 28 de ani, dar n-am apucat să trăiesc, nu mi s-a întîmplat niciodată nimic și, în fine, e normal că-mi doresc foarte mult să trăiesc. Tu ești sătul și blazat, faci acum pe filozoful, pe cînd eu... vreau să trăiesc și eu puțin. De aia vreau sherry la cină și un trabuc din ăla... În fine...

Dorn: Viața trebuie luată în serios... iar să te tratezi la 65 de ani, să regreti că n-ai profitat îndeajuns de tinerețe este de-a dreptul frivol.

Mașa (*se scoală*): Cred că putem merge la masă... (*Merge cu un pas leneș, neputincios*) Mi-a amorțit piciorul... (*lese*)

Dorn: Acum se duce să radă una mică înainte de masă.

Sórin: E nefericită, săraca.

Dorn: Prostii, luminăția voastră.

Sórin: Judeci ca un om sătul.

Arkadina: Ah, ce poate fi mai plictisitor decât această dulce plictiseală de la țară. Caniculă, liniște, nimeni nu face nimic, toți filosofează... E bine cu voi, dragii mei, vă ascult cu plăcere, dar... să stai într-o cameră de hotel și să-ți înveți rolul – e incomparabil mai bine! „*Helas! Hamlet is mad!*“

Nina (entuziasmată): O, da, înțeleg exact ce vreți să spuneți.

Sórin: Sigur că la oraș e mai bine. Stai în biroul tău, portarul nu lasă pe nimeni să intre neanunțat, ai telefon, iar dacă vrei să mergi undeva iei taxiul... în fine.

Dorn (fredonează): „*Et Satan conduit le bal, conduit le bal!*“

Intră Șamraev, urmat de Polina Andreevna.

Șamraev: Aici erați. Frumoasă zi, nu? Mă bucur să văd că arătați cu toții atât de bine. (Către Arkadina.)

Aud că aveți de gând să mergeți cu nevasta mea la oraș. Așa e?

Arkadina: Da, avem de gând.

Șamraev: Hm... Asta-i minunat, superb, dar cum vreți să mergeți, mult-stimată? Astăzi se aduce orzul din câmp, toți lucrătorii sînt ocupați. Și cu ce cai, dacă-mi permiteți să vă-ntreb?

Arkadina: Cu ce cai? Eu de unde să știu – cu ce cai?

Sórin: N-avem cai de trăsură?

Șamraev (agitat): Cai de trăsură? Și de unde vreți să iau hamuri? Hamuri de unde să iau? E de necrezut! Mult-prea-stimată! Iertați-mă, sînt un mare admirator al dumneavoastră, mi-aș da zece ani din viață pentru dumneavoastră, dar cai nu vă pot da!

Arkadina: Și dacă trebuie neapărat să merg? E ridicol.

Șamraev: Mult-prea-stimată! Dumneavoastră habar n-aveți ce înseamnă să conduci o fermă!

Arkadina (explodînd): Mereu aceeași și aceeași poveste... În cazul ăsta plec chiar azi la Moscova. Luați niște cai din sat, altfel mă duc pe jos la gară!

Șamraev (explodează): În cazul ăsta îmi dau și eu demisia! Căutați-vă alt administrator! (*Pleacă.*)

Arkadina: În fiecare vară același lucru, de fiecare dată sînt jignită! Nu mai calc pe-aici niciodată!

Pleacă spre stînga, unde se presupune că e pontonul; peste un minut se vede cum intră în casă;

în urma ei merge Trigorin, ducîndu-și undițele și o găleată.

Sórin (*explodînd*): Ce obraznicie! Ce nerușinare incredibilă! Gata, m-am săturat. Să fie aduși aici, imediat, toți caii!

Nina (*către Polina Andreevna*): Să refuzi o actriță atît de celebră ca Irina Nikolaevna! Mie mi se pare că și cel mai mărunț capriciu al ei e mai important decît toată ferma asta a voastră. Incredibil!

Polina Andreevna (*disperată*): Eu ce pot să fac? Puneți-vă în locul meu: ce-aș putea să fac?

Sórin (*către Nina*): Haideți la soră-mea... O s-o implorăm cu toții să nu plece. Nu-i așa? (*Privind în direcția în care a plecat Șamraev.*) Ce tip insuportabil! Un tiran!

Nina (*împiedicîndu-l să se scoale*): Încet, încet... Vă ducem noi...

Ea și Medvedenko împing fotoliul.

Nina: E îngrozitor!..

Sórin: Da, da, e îngrozitor... Dar tiranul n-o să demisioneze, îl conving eu.

Pleacă; nu rămîn decît Dorn și Polina Andreevna.

Dorn: Ce ridicoli sînt oamenii! Bărbatul tău ar trebui dat afară-n șuturi. Dar totul se va termina ca de obicei: baba asta de Sórin și cu soră-sa vor sfîrși prin a-i cere iertare. O să vezi!

Polina Andreevna: A trimis pînă și caii de trăsură la cîmp. Nu e zi să nu fie încurcături dintr-astea. Nici nu știi ce silă mi-e. Mă îmbolnăvesc. Uite cum îmi tremură mîinile. E atît de vulgar. (*implorator.*) Evgheni,

iubitul meu, comoara mea, ia-mă cu tine... Timpul nu merge înapoi, nu mai sîntem tineri, dar încă nu e tîrziu. Măcar acum, la sfîrșitul vieții, să nu ne mai ascundem, să nu mai mințim...

Pauză.

Dorn: Am cincizeci și cinci de ani, e cam tîrziu să-mi schimb viața.

Pauză. Polina se retrage.

Polina Andreevna (*glacială*): Înțeleg, mă refuzi fiindcă mai sînt și alte femei în viața ta. Nu le poți lua pe toate la tine. Înțeleg. Iartă-mă că te-am plictisit.

Dorn: Nici o problemă.

Polina Andreevna: Sînt geloasă. Bineînțeles, cu meseria ta n-ai cum să eviți femeile. Eu înțeleg...

Dorn (*către Nina care se apropie*): Ce e nou?

Nina: Doamna Arkadina plînge, iar domnul Sórin are o criză de astm.

Dorn (*se ridică*): Să mergem să le dăm niște aspirină...

Nina (*îi dă florile*): Pofțiți!

Dorn: *Merci bien. (O ia spre casă.)*

Polina Andreevna (*plecînd cu el*): Ce floricele drăguțe! (*Îngă casă, cu voce înfundată.*) Dă-mi-le miel!

Dă-mi-le! (*Ia florile, le rupe și le aruncă. Intră amîndoi în casă.*)

Nina (*singură*): Ce ciudat e să vezi o actriță atît de mare plîngînd... și pentru ce fleac. Și încă și mai ciudat e să vezi un scriitor faimos... răsfățat de cititori și de critici, tradus în toate limbile... iar el, tot ce vrea e să pescuiască și e atît de mîndru cînd prinde două fițe. Eu credeam că oamenii celebri sînt distanți și inaccesibili, că-i disprețuiesc pe cei de rînd. Credeam că faima și strălucirea numelui îi ridică deasupra mulțimii. Dar iată-i: rîd, pescuiesc, stau să joace cărți, plîng și se supără ca noi toți...

Treplev (*intră cu o armă de vînătoare și un sac cu un pescăruș mort*): Ești singură aici?

Nina: Da.

Treplev depune la picioarele ei pescărușul.

Nina: Ce înseamnă asta? / Ce-i asta? / Ce-i acolo?

Treplev: Astăzi n-am fost băiat cuminte. Am omorît acest pescăruș... în onoarea ta. Și ți-l depun la picioare.

Nina: Ce-i cu tine? (*Ridică pescărușul și îl privește.*)

Treplev (*după o pauză*): În curînd am să mă omor și pe mine în același fel.

Nina: Nu te recunosc.

Treplev: Nici eu pe tine. Te-ai schimbat. Mă privești cu răceală, prezența mea te incomodează.

Nina: Tu ai devenit irascibil, te exprimi abracadabrant, prin tot felul de simboluri. Uite, pescărușul ăsta... e și el un simbol? Iartă-mă, dar nu înțeleg... (*Pune pescărușul pe bancă.*) Poate că nu sînt eu destul de deșteaptă să înțeleg...

Treplev: Totul a început în seara aia, cînd am dat chix într-un mod atît de stupid cu piesa mea. Femeile nu iartă insuccesul. Am ars tot, tot, pînă la ultima bucățică de hîrtie. Dacă ai ști cît sînt de nefericit!

Răceala ta e înfricoșătoare, incredibilă... ca și cum m-aș trezi din somn și aș vedea că lacul ăsta a dispărut, s-a scurs în pămînt. Ai spus că nu ești destul de deșteaptă să înțelegi. Ce e așa de greu de înțeles?! Piesa mea a fost un fiasco, tu crezi că ideile mele sînt stupide, crezi că sînt o mediocritate,

un ratat, cum cred toți. (*Bătînd din picior*) Cît de bine te-nțeleg! Doamne, parcă mi-ar bate cineva un cui în creier. (*Văzîndu-l pe Trigorin, care se apropie citind o carte.*)... Iată că sosește adevăratul talent; merge ca Hamlet, are pînă și o carte în mîini. (*Îl imită*) „Vorbe, vorbe, vorbe...” Razele soarelui de-abia te ating și tu deja zîmbești, privirea ți s-a topit de căldură. N-aș vrea să fiu un obstacol între tine și... soare. (*Pleacă repede.*)

Trigorin (*notîndu-și în caiet*): Prizează tutun și bea vodcă... E mereu în negru. Învățătorul o iubește...

Nina: Bună ziua, Boris Alekseevici!

Trigorin: Oh! Bună ziua. S-ar părea că plecăm astăzi. Iar noi doi nici nu am apucat să ne cunoaștem. Și-mi pare rău. Nu întîlnesc prea des fete tinere, tinere și interesante. Am și uitat cum te simți la 18-19 ani. De-asta în proza mea fetele tinere sînt de obicei cam false. Ce n-aș da să fiu în pielea ta măcar pentru o oră, să aflu cum gîndești, ce fel de ființă ești.

Nina: Ce n-aș da eu să fiu un pic în locul dumneavoastră.

Trigorin: De ce?

Nina: Ca să aflu cum se simte un scriitor celebru. Ce sentiment îți dă celebritatea? Cum știi cînd ești cu adevărat celebru?

Trigorin: Cum? Habar n-am cum. Nu m-am gândit niciodată la asta. (*După un moment de gândire*) Din două una: ori îmi exagerezi tu celebritatea, ori nu e nimic special în ea.

Nina: Dar când citești despre dumneavoastră în ziare?

Trigorin: Când mă laudă îmi place, când mă critică sînt deprimat o zi-două.

Nina: Ce viață minunată! Dacă ați ști cât vă invidiez! Ce diferite pot fi destinele oamenilor. Unii abia își trăsc existența plictisitoare, anostă, seamănă cu toții între ei, sînt toți nefericiți; iar alții, ca dumneavoastră de exemplu – dumneavoastră sînteți unul dintr-un milion –, au parte de o viață interesantă, luminoasă, plină de importanță. Sînteți norocos...

Trigorin: Eu norocos? (*Ridicînd din umeri*) Hm... Uite, tu vorbești despre celebritate, fericire, despre o viață luminoasă, interesantă, dar, iartă-mă, pentru mine toate vorbele astea frumoase sînt ca o marmeladă, care mie nu mi-a plăcut niciodată. Ești tînără și simpatică, dar...

Nina: Aveți o viață extraordinară!

Trigorin: Ce vezi atît de extraordinar în ea? (*Se uită la ceas.*) Trebuie să mă duc să scriu. Iartă-mă, n-am timp... (*Rîde.*) M-ai călcat exact pe bătătură, așa se spune, nu?... Și sînt puțin iritat. Dar hai să discutăm. Hai să vorbim despre viața mea cea minunată, luminoasă... Ei, bine, cu ce începem? (*După ce se gîndește o vreme*) Există oameni_obsedați de cîte un lucru – spre exemplu, cineva se gîndește zi și

noapte la lună – ei bine, am și eu luna mea. Zi și noapte mă roade același gând obsedant: trebuie să scriu, trebuie să scriu, trebuie... Cum am terminat o nuvelă, mă și apuc de alta, apoi de a treia, de a patra... Scriu fără să mă opresc, de parc-aș fi un tren expres, nu pot altfel. Ce-i atât de minunat și luminos în asta? E o viață ridicolă! Uite acum, stau de vorbă cu tine, sînt înfierbîntat, și totuși nu uit nici o clipă că mă așteaptă o nuvelă neterminată. Văd un nor care seamănă cu un pian și tot ce-mi trece prin cap e să nu uit să descriu la un moment dat, în nuvelă, un nor care seamănă cu un pian. Simt miros de heliotrop și îmi notez urgent: mireasmă bolnăvicios de dulce, flori de regina nopții, de menționat în descrierea unei seri de vară. Pîndesc fiecare frază a mea și a ta, fiecare cuvînt, și mă grăbesc să le încui pe toate în sertarul meu secret: poți să știi cînd voi avea nevoie de ele? Tot timpul! Fără să mă pot odihni, de parcă mi-aș devora propria viață. Iar în anii cei mai buni, anii tinereții, scrisul era pentru mine un chin permanent. Un scriitor începător, mai ales unul fără noroc, se simte greoi, stîngaci, de prisos. Nu-mi cunoșteam cititorii dar, nu știu de ce, mi-i imaginam neprietenoși, bănuitori. Îmi era frică de public, eram îngrozit doar gîndindu-mă la el, iar cînd mi se punea în scenă o piesă mi se părea de fiecare dată că bruneților nu le plăcea, în timp ce blonzii se plectiseau. Doamne, ce coșmar!

Nina: Iertați-mă, dar inspirația, procesul de creație, nu vă oferă clipe înălțătoare, de fericire sublimă?

Trigorin: Ba da. Când scriu e plăcut. Și când vine corectura cărții e plăcut, dar... cum a ieșit din tipar, n-o mai suport, îmi dau seama imediat că nu e bună, că a fost o greșeală, că n-ar fi trebuit s-o scriu deloc, și-atunci mă simt deprimat și de rahat... (*Rîde*) Iar publicul ce spune: „Da, e drăguț, talentat... Drăguț, dar pînă la Tolstoi mai are.” sau: „Nostimă poveste, dar *Părinți și copii* de Turgheniev e mai bună”. Și uite-așa pînă voi muri, totul nu va fi decît drăguț și talentat, talentat și drăguț – nimic mai mult, iar când voi muri, prietenii, trecînd pe lîngă mormîntul meu, vor spune: „Aici odihnește Trigorin. Era un scriitor bun, dar nu atît de bun ca Turgheniev”.

Nina: Iertați-mă, dar refuz să vă cred. Pur și simplu ați fost răsfățat de succes.

Trigorin: Care succes? N-am fost niciodată mulțumit de cum scriu. Mă urăsc ca scriitor. Cel mai rău e cînd sînt într-un fel de ceață și nici nu știu ce scriu... Uite, eu iubesc apa asta, copacii, cerul. Natura trezește în mine o dorință de scris pătimașă. Dar nu pot fi doar un peisagist, mă simt obligat, ca scriitor, să vorbesc despre oameni, despre suferințele lor, despre viitorul lor, să vorbesc despre știință, despre drepturile omului etcetera, etcetera; și vorbesc despre toate, mă grăbesc, editorii mă mîină din spate, mă presează, eu mă agit ca o vulpe încolțită de cîini, văd bine că viața și știința o iau mereu înainte, iar eu rămîn din ce în ce mai în urmă, ca un țăran care a pierdut trenul, și pînă la urmă îmi dau seama că nu știu decît să descriu peisaje, iar în toate celelalte sînt fals, fals pînă-n măduva oaselor...

Nina: V-ați pus toată energia în muncă și n-ați mai avut timp și chef să vă vedeți propria importanță. Chiar dacă nu sînteți mulțumit de ce-ați făcut, pentru noi, ceilalți, sînteți mare, sînteți minunat! Dacă aș fi celebră, ca dumneavoastră, mi-aș sacrifica întreaga viață gloatei, dar n-aș uita că singura lor fericire e să se înalțe pînă la mine! Iar ei m-ar purta în triumf pe străzi.

Trigorin: Chiar în triumf?... Ca pe Agamemnon!?

Zîmbesc amîndoi.

Nina: Pentru fericirea de a fi scriitoare sau actriță, eu aș îndura lipsa de dragoste a celor din jur, sărăcia, dezamăgirea, aș trăi sub cel mai simplu acoperiș și aș mânca pîine neagră, poate nu m-aș iubi deloc, dar ce contează, cît timp aș avea glorie... O glorie... adevărată, o glorie răsunătoare... *(Își acoperă fața cu mîinile.)* Uf!... Amețesc...

Vocea Arkadinei (din casă): Boris Alekseevici!

Trigorin: Sînt chemat... Probabil ca să-mi fac bagajele. Dar acum nu mai am chef să plec. *(Privește lacul).*

Nina: Vedeți casa și grădina de pe malul celălalt?

Trigorin: Da.

Nina: Erau ale mamei mele, care a murit. Acolo m-am născut. Am stat toată viața pe malul acestui lac și îi cunosc fiecare insuliță.

Trigorin: E formidabil aici, la voi! (*Zărind sacul în care este pescărușul.*) Ce-i în sacul ăla?

Nina: Un pescăruș. Konstantin l-a împușcat.

Trigorin (*uitându-se în sac*): Frumoasă pasăre. Zău că nu mai am nici un chef să plec. Încearcă și tu s-o convingi pe doamna Arkadina să rămână. (*Notează ceva în caiet.*)

Nina: Ce scrieți acolo?

Trigorin: Nimic. Îmi notam ceva... (*Ascunzându-și caietul*) Un subiect pentru o scurtă povestire. O fată tânără, ca tine, crescută pe malul unui lac; iubește lacul ca un pescăruș și e fericită și liberă ca un

pescăruș. Apoi apare un bărbat, o vede și, pentru că nu are nimic mai bun de făcut, îi nenorocește viața. O distruge... cum a fost ucis pescărușul ăsta.

Pauză.

La fereastră apare Arkadina.

Arkadina. Boris Alekseevici, unde ești?

Trigorin: Vin! *(Plecînd, se întoarce pentru a-i mai arunca o privire Ninei; apoi lîngă fereastră, către Arkadina.)* Ce e?

Arkadina: Rămînem.

Trigorin intră în casă.

Nina *(se apropie de rampă; după un răstimp de gîndire):* E un vis!

Cortina.

ACTUL III

Sufrageria din casa lui Sôrin. La dreapta și la stînga – uși. Un bufet. Un dulap cu medicamente. În mijlocul camerei – masa. Un geamantan și cutii de pălării – atmosferă ca înainte de plecare. Trigorin își mănîncă micul dejun, Mașa stă în picioare lîngă masă.

Mașa: Vă povestesc toate astea pentru că sînteți scriitor. Le puteți folosi. Vă spun sincer: dacă se rănea grav, n-aș mai fi trăit nici un minut. Deși am curaj. Uite, am hotărît să-mi smulg dragostea asta din inimă, s-o smulg din rădăcină.

Trigorin: Și cum ai să faci?

Mașa: Mă mărit cu Medvedenko.

Trigorin: Țasta-i profesorașul, nu?

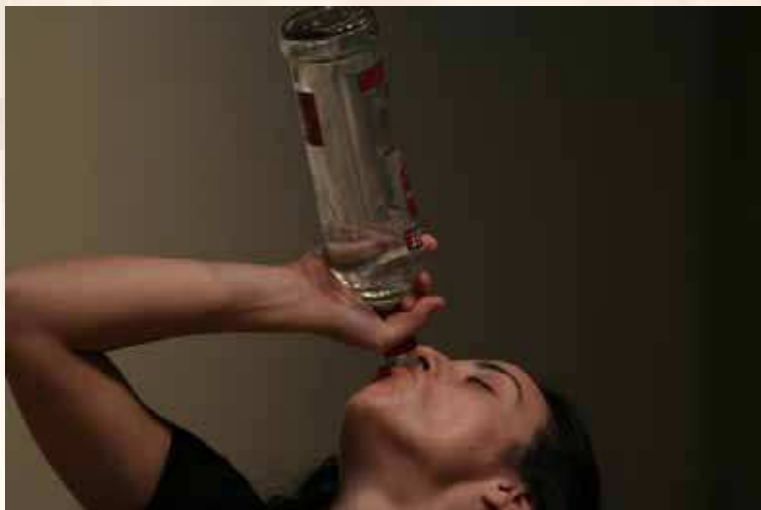
Mașa: Da.

Trigorin: Nu-nțeleg de ce te grăbești.

Mașa: Decît să iubesc fără speranță, să aștept nu se știe ce... Mai bine măritată. La dracu' cu dragostea! O să am probleme noi (*face un gest arătînd o burtă crescută*) și o să le uit pe cele vechi. Plus că va fi o schimbare, zic eu... N-ar mai merge una mică?

Trigorin: N-ar fi cam mult?

Mașa: Ei, asta-i acum! (*Toarnă cîte un păhărel*) Nu vă uitați așa la mine. Femeile beau mai des decît vă imaginați. Doar că puține beau pe față, ca mine, cele mai multe beau pe ascuns. O, da! Și de obicei votcă sau cognac. (*Ciocnește.*) Noroc! Sînteți un om dintr-o bucată, îmi pare rău că plecați.

Beau.

Trigorin: Și mie-mi pare rău.

Mașa: Păi rugați-o să mai rămîină.

Trigorin: Acum n-o să mai vrea. Fiu-său se poartă ca un nebun. Mai întâi se împușcă, apoi vrea să mă provoace pe mine la duel... Habar n-am de ce. E îmbufnat, bate din picior și se crede profetul formelor noi. E loc pentru toate formele, și noi și vechi, de ce să ne certăm?

Mașa: E... gelos. Oricum, nu e treaba mea.

Pauză. Intră Nina.

Mașa: Învățătorul meu nu-i cine știe ce deștept, dar e om bun, și sărac, și mă iubește foarte tare. Mi-e milă de el. Mi-e milă chiar și de maică-sa. Păi, eu vă doresc toate cele bune. Să nu mă pomeniți de rău. *(Îi strânge cu putere mîna.)* Vă mulțumesc pentru înțelegere. Rămîne să-mi trimiteți cărțile, neapărat cu dedicație. Dar nu cu eternul „mult-stimatei...“, ci simplu: „Mașei“... nu, „Mariei, care nu știe nici încotro merge, nici de ce“. Drum bun! *(Pleacă.)*

Nina *(întinzînd spre Trigorin mîna strînsă-n pumn):* Cu soț sau fără?

Trigorin: Cu.

Nina *(cu un oftat):* Asta înseamnă NU. N-am decît o boabă de mazăre. Încercam să aflu dacă o să fiu sau nu actriță. Ce bine ar fi dacă mi-ar spune cineva ce să fac...

Trigorin: Nimeni nu poate hotărî pentru tine.

Pauză.

Nina: Plecați și... probabil nu ne vom mai vedea niciodată. Vă dau acest mic medalion, ca amintire. Aici am pus să vă fie gravate inițialele... iar pe revers e titlul cărții dumneavoastră: „*Zile și nopți*” „Dacă vei avea vreodată nevoie de viața mea...” (*îi șoptește la ureche*) pagina 121, rîndurile 11 și 12.

Trigorin: Ce delicat e! E un cadou fermecător!

Nina: O să vă gîndiți la mine cîteodată?

Trigorin: Da. O să mă gîndesc la tine așa cum erai în ziua aceea însorită, săptămîna trecută... îți amintești? Purtați o rochie deschisă la culoare... stăteam de vorbă amîndoi... aici, lîngă noi, era un pescăruș mort...

Nina (*gînditoare*): O, da, pescărușul...

Pauză.

Nina: Vin. Nu mai putem vorbi... Mai acordați-mi două minute înainte de plecare, vă implor... *(Pleacă spre stînga.)*

Din dreapta intră, în același timp, Arkadina, Sórin în frac, cu o decorație-n piept.

Arkadina: Ia rămîi tu, bătrîne, acasă. Vizitele îți lipsesc ție, cu reumatismul tău? *(Către Trigorin.)* Cine a întins-o cînd am apărut? Nina?

Trigorin: Da.

Arkadina: Pardon, v-am deranjat... *(Se așează.)* Sper c-am împachetat totul. Sînt terminată.

Trigorin: Aveți cărțile mele în casă?

Arkadina: În biroul lui frate-meu, în biblioteca din colț. *(Către Sórin)* Vorbesc serios, Petrușa, ar trebui să rămîi acasă.

Sórin: Fără voi o să mă deprim aici.

Arkadina: Și la oraș ce faci?

Sórin: Nu mare lucru, dar totuși. *(Rîde.)* Se toarnă fundația noii primării sau ceva de genul

ăsta... Vreau și eu să scap de aici măcar pentru un ceas sau două. Mă simt ca un pește mort într-o mlaștină. Caii vor fi aici la ora unu, plecăm toți de-odată.

Arkadina (*după o pauză*): Locul tău e aici. Să trăiești în liniște, să ai grijă de tine, să nu răcești... Fii cu ochii pe băiatul meu. Ai grijă de el. Îndrumă-l pe calea cea dreaptă. (*Pauză.*) Plec și tot nu știu de ce s-a împușcat. Cred că din gelozie, deci cu cât îl iau mai repede pe Trigorin de aici cu atât mai bine...

Sórin: Ce să zic? Au mai fost și altele. Și nici nu-i de mirare, un tânăr inteligent, îngropat la țară, fără bani, fără poziție sau viitor... Nu are nimic de făcut. Îi e rușine și teamă de viața asta fără sens. Eu îl iubesc foarte tare și s-a atașat și el de mine, dar, în fine, tot i se pare că e o povară pe capul meu. Înțelegi, e orgoliul...

Arkadina: Băiatul ăsta îmi face mereu probleme! (*gînditoare*) Nu poate să-și găsească și el un serviciu?

Sórin (*fluieră, apoi spune nehotărît*): Cred că cel mai bine ar fi... în fine... dacă i-ai da tu niște bani. Are mare nevoie de haine mai ca lumea sau, în fine... Uită-te și tu, poartă același sacou prăpădit de trei ani, palton n-are... (*Rîde.*) Iar dacă ar putea să și evadeze puțin de aici, să meargă poate în străinătate... Nu e chiar așa de scump...

Arkadina: Stai puțin! Să zicem că un costum aș mai putea să-i cumpăr, dar o excursie în străinătate... nu... de fapt nici costumul nu pot să mi-l permit acum. N-am nici un ban!

Sórin râde.

Arkadina: Nu am! N-am bani!

Sórin: Bineînțeles, bineînțeles... Nu te enerva, scumpa mea, te cred. Știu că ești o femeie nobilă și generoasă.

Arkadina (*printre lacrimi*): Dacă n-am bani!

Sórin: I-aș da eu dacă aș avea, dar n-am nici un sfanț. (*Rîde*) Șamraev îmi ia toată pensia și o cheltuiește pe recolte, vaci, stupi de albine, și totul se duce pe apa sîmbetei. Albinele mor, vacile mor, cai nu am niciodată...

Arkadina: E adevărat, am ceva bani, dar eu sînt artistă; numai toaletele și mă ruinează.

Sórin: Ești bună, drăguță... Eu te respect... Da... Numai că iar mi-e cam rău... (*Se clatină.*) Amețesc. (*Se ține de masă.*) Mi-e rău sau... ceva de...

Arkadina (*cu reproș*): Petrușa! (*Speriată.*) Petrușa!... (*Țipă.*) Ajutați-mă! Ajutor!... Nu știu ce-i cu el...

Intră Treplev cu un bandaj pe cap și Medvedenko.

Sórin: Nu-i nimic, nu-i nimic... (*Zîmbește și bea apă.*) S-a dus. Vezi? Mi-a trecut. În fine...

Treplev (*către maică-sa*): Nu te speria, mamă, nu-i grav. A mai pățit așa în ultima vreme... (*Către unchiul său.*) Ar trebui să te întinzi un pic.

Sórin: Un pic, da... Dar la oraș tot mă duc... Stau un pic întins și-apoi mă duc... (*Pleacă, sprijinindu-se în baston.*)

Medvedenko (*îl duce de braț*): Știți ghicitoarea aia? Ce merge dimineața în patru picioare, la amiază în două, seara în trei...

Sórin: Exact. Iar noaptea pe spate. Mulțumesc, mă descurc și singur...

Medvedenko: Ei poftim, ce atîta protocol!?

Pleacă împreună cu Sórin.

Arkadina: M-am speriat îngrozitor!

Treplev: Nu-i face bine să stea la țară. Se deprimă. Știi ce, mamă, dacă ai avea tu un acces de generozitate și i-ai împrumuta vreo două mii, nu crezi că ar putea trăi la oraș tot anul?

Arkadina: Nu am bani. Sînt actriță, nu bancher.

Pauză.

Treplev: Mami, poți să-mi schimbi bandajul? O faci atît de bine...

Arkadina (*se ridică, scoate din dulapul de medicamente iodul și bandajele*): Doctorul cam întîrzie.

Treplev: A promis că vine la zece, și acum e deja doișpe.

Arkadina: Așează-te. (*Îi scoate bandajul.*) Parc-ai purta turban. Ieri un trecător a-ntrebat la bucătărie din ce țară ești. Uite că e aproape vindecată. N-a mai rămas decît o zgîrietură. (*Îl sărută pe cap.*) Dar n-ai să faci iar poc-poc în lipsa mea!

Treplev: Nu, mamă. A fost o clipă de disperare, de nebunie, nu m-am putut controla. N-o să se mai repete niciodată (*Îi sărută mîna.*). Ai mîini de aur. Țin minte că demult, cînd mai jucai încă la teatrul ăla de stat – eu eram mic pe-atunci, – a fost o încăierare în curtea noastră și una dintre chiriașe, o spălătoreasă, a fost bătută rău. Ții minte? Au adus-o leșinată... pe urmă ai tot fost pe la ea, i-ai dus medicamente, i-ai spălat copiii... Chiar nu mai ții minte?

Arkadina: Nu. (*Îi pune un bandaj nou.*)

Treplev: Mai erau și două balerine în casa aia... Veneau să bea cafeaua la tine...

Arkadina: Asta țin mine.

Treplev: Erau spiritualiste rău.

Pauză.

Treplev: De cîteva zile încă te iubesc din nou cu o încredere oarbă și cu tandrețe, ca atunci cînd eram

mic. Numai pe tine te am. Dar de ce, de ce a trebuit să apară omul ăsta între noi?

Arkadina: Tu nu-l înțelegi, Konstantin. E o personalitate de mare noblețe.

Treplev: O fi, dar nu s-a comportat deloc nobil cînd a auzit că vreau să-l provoc la duel. Pleacă. Fuge ca un laș.

Arkadina: Prostii! Eu îl iau de-aici. Știu, nu-ți convine că trăiesc cu el, dar tu ești un băiat inteligent și eu am dreptul să-ți cer să-mi respecti libertatea.

Treplev: Eu îți respect libertatea, dar respect-o și tu pe a mea – lasă-mă să cred ce vreau despre el. O personalitate de mare noblețe! Noi aproape ne certăm din cauza lui, iar el e afară în grădină și își bate joc de amîndoi – îi sucește mințile Ninei, de parcă n-ar fi gata convinsă că el e geniul absolut.

Arkadina: Îți face mare plăcere să mă superi, nu-i așa? Eu îl respect pe omul ăsta și îți interzic să-l vorbești de rău în prezența mea.

Treplev: Dar dacă eu nu-l respect! Tu ai vrea să-l consider și eu un geniu, dar – iartă-mă, eu nu pot să mint – cărțile lui mă fac să vomit.

Arkadina: Ești invidios. Oamenii fără talent dar cu pretenții nu știu decît să-i critice pe cei talentați. Acum te simți mai bine?

Treplev (*ironic*): Cei talentați! (*Mînios*) Eu sînt mai talentat decît voi toți laolaltă, dacă e pe-așa! (*Își smulge bandajul.*) Tu și prietenii tăi răsuflați ați pus monopol pe artă și credeți că doar ce faceți voi contează, iar în rest călcați în picioare și sufocați totul! N-am pic de respect pentru tagma voastră! Pe tine nu dau doi bani! Nici pe el!

Arkadina: Decadentule!

Treplev: Du-te-n teatrul tău prețios, să joci în piesele alea de mîna a doua, idioate și ieftine!

Arkadina: N-am jucat niciodată în piese de mîna a doua! Dispari din ochii mei! Tu nici măcar o piesă de mîna a treia nu ești în stare să scrii. Parazitule!

Treplev: Tîrfă!

Arkadina: Ratatule!

Treplev se așează și plînge încetișor.

Arkadina: (*După cîțiva pași nervoși*) Nu plînge. (*Plînge.*) Te rog, nu plînge... N-ai de ce să plîngi. (*Îi sărută fruntea,*

obrajii, capul.) Copilul meu drag, iartă-mă... Iartă-ți mama păcătoasă... Nenorocita, nefericita ta mamă.

Treplev (*îmbrățișînd-o*): Dacă ai ști! Am pierdut totul. Ea nu mă iubește, să scriu nu mai pot... am pierdut orice speranță...

Arkadina: Nu, trebuie să speri... O să se rezolve totul. Îl iau de aici chiar acum; ea o să te iubească din nou. (*Îi șterge lacrimile.*) Ajunge. Uite că ne-am împăcat.

Treplev (*Îi sărută mîinile*): Da, mamă.

Arkadina (*tandru*): Împacă-te și cu el. Lasă baltă duelul ăla... Ce rost are?

Treplev: Bine... Dar, mamă, nu vreau să-l mai văd. Mi-e greu... mi-e prea greu... (*Intră Trigorin.*) Ah... Uite-l... Eu ies...

Trigorin (*caută în carte*): Pagina 121... rîndurile 11 și 12... (*Citește, pentru sine.*) „Dacă vei avea vreodată nevoie de viața mea, vino și ia-o“.

Treplev culege bandajele de pe jos și pleacă.

Arkadina: Curînd vor fi aduși caii.

Trigorin (*neatent*): Caii, da...

Arkadina: Ți-ai făcut bagajele?

Trigorin (*nerăbdător*): Da, da... (*Se gîndește, apoi către Arkadina.*) Hai să mai rămînem o zi!

Arkadina dă din cap a refuz .

Trigorin: Doar o zi!

Arkadina: Dragul meu, știi ce te ține aici. Dar încearcă să te stăpânești. Ești amețit un pic, trezește-te.

Trigorin: Nu, tu trezește-te, fii sensibilă și înțeleaptă, te implor, privește toate astea ca un adevărat prieten. (*Îi strânge mîna.*) Tu ești capabilă de sacrificiu... Te rog fii generoasă... dă-mi drumul...

Arkadina (*foarte tulburată*): Te-a vrăjit atît de tare?

Trigorin: Da, m-a vrăjit! Poate e exact ce-mi trebuie.

Arkadina: Dragostea unei simple fete de provincie... Cît de puțin te cunoști!

Trigorin: Sînt bîntuit de viziuni atît de dulci... Te rog, te implor, dă-mi drumul...

Arkadina (*tulburată*): Nu, nu... Nu mă chinui, Boris... Mi-e teamă... Nu-mi poți vorbi așa... Sînt o femeie ca oricare alta.

Trigorin: Ai putea fi o femeie extraordinară dacă ai vrea. Dragostea a venit în sfîrșit, mă cheamă, îmi face semne... De ce-aș fugi de ea?

Arkadina (*mînioasă*): Ai înnebunit!

Trigorin: Și ce dacă?

Arkadina: Parcă v-ați înțeleas cu toții să mă chinuiți! (*Plînge*)

Trigorin (*se ia cu mâinile de cap*): Nu înțelege! Nu vrea să înțeleagă!

Arkadina: Oare chiar sînt atît de bătrînă și de urîță, încît să mi se poată vorbi fără nici o jenă despre alte femei? (*Îl îmbrățișează și îl sărută*) O, ai înnebunit! Minunea mea... Splendoarea mea.. Tu ești ultima pagină a vieții mele! (*Se lasă-n genunchi.*) Bucuria mea, mîndria mea, fericirea mea... (*Îl îmbrățișează genunchii.*) Dacă mă părăsești pentru o oră, pentru o singură oră, eu n-am să supraviețuiesc; am să înnebunesc, iubitul meu, minunatul meu amant, superbul meu cuceritor!

Trigorin: Să nu intre cineva.

Arkadina: Să intre, n-are decît, nu mi-e rușine de dragostea mea. (*Îi sărută mâinile.*) Comoara mea, om nesăbuit, vrei s-o iei razna, dar eu nu te las, nu te las... (*Rîde*) Ești al meu... al meu... Și fruntea asta

e a mea, și ochii, și părul ăsta mătăsos... Ești tot al meu. Ești atît de talentat, atît de deștept, ești cel mai mare scriitor în viață, singura speranță a țării... Ai atîta adevăr, simplitate, prospețime... și ai atîta umor... Tu creezi oameni vii dintr-o simplă trăsătură de condei. Cine te citește e ca în al nouălea cer. Crezi că te lingușesc? Crezi că exagerez? Hai, privește-mă în ochi... privește-mă... Par eu o mincinoasă? Nu vezi că eu sînt singura care știe cine ești tu; singura care-ți spune adevărul, dragul, zănatecul meu... Vii? Da? Vii? N-o să mă părăsești...

Trigorin: N-am voință... Eu n-am avut niciodată propria mea voință... Slab, fără coloană vertebrală, veșnic supus – asta vor femeile?! Ia-mă, du-mă, dar să nu mă scapi din ochi nici o clipă...

Arkadina (*pentru sine*): Acum e iarăși al meu. (*Dezinvolt, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat.*) Dar dacă vrei, rămîi. Plec singură, iar tu vii mai încolo, peste o săptămînă. Într-adevăr, ce atîta grabă?

Trigorin: Nu, nu, plecăm împreună.

Arkadina: Cum vrei. Dacă tu zici împreună, împreună plecăm.

Pauză.

Șamraev (*intrînd*): Am onoarea să vă anunț, cu infinit regret... că au sosit caii. E timpul, prea-stimată, să plecăm; trenul sosește-n gară la două și cinci. Și vă rog, dragă doamnă, dacă nu uitați, poate reușiți să aflați ce-i cu actorul Suzdalțev... Mai e în viață? Mai lucrează? Pe vremuri obișnuiam să cheuim

împreună... Era inegalabil în „*Poștalionul jefuit*“... Și îmi amintesc că odată juca la Teatrul de Stat din Ekaterinburg, împreună cu tragegianul Izmailov, și el un mare actor... Nu vă grăbiți, prea-stimabilă, cinci minute mai puteți sta.

Intră Polina Andreevna, apoi Sôrin și Medvedenko.

Polina Andreevna (cu un coșuleț): Uitați niște prune... Poate vi se face poftă pe drum... Sînt foarte dulci.

Arkadina: Tu ești o dulce, Polina.

Polina Andreevna: Mergeți cu bine, draga mea! Și iertați-ne dacă n-a fost totul cum trebuie. (*Plînge.*)

Arkadina (o îmbrățișează): Lasă, a fost bine. A fost foarte bine... Numai nu plînge...

Polina Andreevna: Se duce vremea noastră!

Arkadina: Așa e, draga mea. Ce să-i faci!

Sórin (*apare în palton cu pelerină, în pălărie, cu baston, traversează camera*): E timpul să mergem, dacă nu vreți să pierdeți trenul sau.. în fine... Eu mă duc la trăsură. (*Pleacă.*)

Medvedenko: Eu o să plec pe jos la gară... vreau să vă conduc. Ajung în doi timpi și trei mișcări. (*Pleacă.*)

Arkadina: La revedere, dragii mei... Dacă vom fi în viață și sănătoși, la vară ne vedem din nou.

Șamraev: Ne-am bucura mult dacă ne-ați scrie! La revedere, domnule Trigorin!

Arkadina: Unde e Konstantin? Spuneți-i că plec. Să vină să ne luăm rămas bun.

Toți pleacă. Scena e goală. În spatele scenei se aud sunete, ca atunci când este condus cineva.

Polina se întoarce să ia de pe masă coșul cu prune și pleacă din nou.

Trigorin (*întorcându-se*): Mi-am uitat carnetul.

Face câțiva pași și se întâlnește cu Nina, care tocmai intră.

Trigorin: Noi plecăm...

Nina: Simțeam c-o să ne mai vedem o dată. (*Tulburată.*) Boris Alekseevici, zarurile au fost aruncate, m-am hotărât să devin actriță. Mîine plec de-aici, îl las pe tata, părăsesc totul, încep o viață nouă... Plec, ca și tine... la Moscova. Ne vedem acolo.

Trigorin (*aruncînd o privire în jur*): Ia-ți o cameră la „Slavianskii Bazar“... Dă-mi imediat de știre... Stau pe Molceanovka, în casa Groholksi... Acum trebuie să fug...

Pauză.

Nina: O clipă...

Trigorin (*cu voce scăzută*): Ești atît de minunată... Ce fericire să știu că o să ne vedem în curînd!

Un lung sărut.

Cortina.

ACTUL IV

Unul din saloanele casei lui Sórin, transformat de Konstantin Treplev în cabinet de lucru. La dreapta și la stînga – uși care duc spre camerele din interior. În față, spre terasă, un glasvand. În afara mobilei de salon obișnuite, în colțul din dreapta este o masă de scris, lîngă ușa din stînga un divan turcesc, un dulap cu cărți, cărți pe pervazurile ferestrelor, pe scaune. Seară. Este aprinsă o singură lampă cu abajur. Semiîntuneric. Se aude foșnetul copacilor și urletul vîntului în burlane. Se aude paznicul care-și face rondul. Intră Medvedenko și Mașa.

Mașa (*strigă*): Kosteia, Kosteia, Konstantin! Konstantin! (*Se uită în jur.*) Aici nu-i nimeni. Iar bătrînul întrebă mereu, unde-i Kosteia, unde-i Kosteia... Nu poate trăi fără el...

Medvedenko: Se teme de singurătate. (*Ascultă cu atenție*) Ce vreme cumplită! De două zile o ține tot așa.

Mașa (*mărește fitilul lămpii*): Pe lac sînt valuri. Uriășe.

Medvedenko: Și-i un întuneric în grădină... Ar trebui dărimat teatrul ăla. Stă acolo gol, hidos ca un schelet... Cînd am trecut aseară pe acolo mi s-a părut că plînge cineva înăuntru.

Mașa: Ei, asta-i acum...

Pauză.

Medvedenko: Hai acasă, Mașa!

Mașa (*neagă dînd din cap*): Eu înnoptez aici.

Medvedenko (*implorator*): Hai să mergem, Mașa! I-o fi foame lui ăla micu'.

Mașa: Prostii. Îl hrănește Matriona.

Pauză.

Medvedenko: Păcat de el. De trei nopți stă fără maică-sa.

Mașa: Ce pisălog ai devenit. Măcar pe vremuri mai filosofai și tu, dar acum o ții langa: copilul plînge, hai acasă, copilul plînge, hai acasă, copilul plînge, hai acasă...

Medvedenko: Hai să mergem, Mașa!

Mașa: Du-te singur.

Medvedenko: Nu-mi dă mie taică-tu un cal...

Mașa: O să-ți dea. Cere-i și o să-ți dea.

Medvedenko: Păi cred c-o să-i cer. Și-atunci tu vii mîine?

Mașa (*prizează tutun*): Da, mîine. Ce mă tot bați la cap...

Intră Treplev și Polina Andreevna:

Treplev aduce cîteva perne și o plapumă, iar Polina Andreevna lenjeria de pat; le pun pe divanul turcesc, după care Treplev se duce și se așează la biroul său.

Mașa: Asta pentru ce e, mamă?

Pauză.

Polina Andreevna: Bătrînul vrea să doarmă aici, în cameră la Kosteia.

Mașa: Lasă că fac eu patul... *(Așterne patul)*

Polina Andreevna *(oftînd):* Parcă a dat în mintea copiilor. *(Se apropie de masa de scris și, sprijinindu-se de ea, se uită în manuscris.)*

Medvedenko: Păi atunci am plecat. Noapte bună. Noapte bună, Mașa. *(Sărută mîna soției.)* Noapte bună, mamă. *(Vrea să sărute mîna soacrei.)*

Polina Andreevna *(iritată):* Lasă... Dacă pleci, plecă!

Medvedenko: Noapte bună, Konstantin!

Treplev îi întinde mîna în tăcere; Medvedenko pleacă.

Polina Andreevna (*uitîndu-se în manuscris*): Cine-ar fi crezut, Kostea, că vei deveni un scriitor adevărat. Iar acum, slavă Domnului, uite că vin și bani de la reviste. (*Își trece mîna prin părul lui.*) Și te-ai făcut frumos... Kostea, dragul meu, bunul meu, fii mai cald cu Mașenka mea!

Mașa (*făcînd patul*): Lasă-l, mamă.

Polina Andreevna (*către Treplev*): E o fată tare bună. (*Pauză.*) Unei femei, Kostea, nu-i trebuie mare lucru, doar o privire mai tandră din cînd în cînd.

Treplev se scoală de la birou și pleacă în tăcere.

Mașa: Uite că s-a supărat. Dacă-l pisezi...

Polina Andreevna: Mi-e milă de tine, Mașenka.

Mașa: Asta-mi mai lipsea!

Polina Andreevna: Mi se rupe inima. Doar văd și eu, înțeleg totul.

Mașa: Prostii. Dragostea fără speranță există doar în romane. Baliverne. Atîta doar că n-ai voie să te lași moale și s-aștepți cînd o face plopul pere... Dacă ți s-a cuibărit dragostea în inimă, afară cu ea... Uite,

ne-au promis că-l transferă pe bărbat-meu în alt oraș. O să ne mutăm acolo și o să uit totul... o smulg cu rădăcini cu tot...

La două camere distanță cineva cîntă (la pian) un vals melancolic.

Polina Andreevna: Țsta-i Kostea. Cînd e deprimat cîntă la pian...

Mașa și Polina se îmbrățișează. Apoi îmbrățișarea se transformă în cîteva rotiri de vals.

Se deschide ușa din stînga, Dorn și Medvedenko împing un fotoliu în care stă Sórin.

Medvedenko: Acum am șase oameni în casă. Iar făina iar s-a scumpit...

Dorn: Cum să te descurci!

Mașa (către soțul ei): Tot aici ești?

Medvedenko (cu un aer vinovat): Ce să fac? Dacă nu mi se dă un cal!

Mașa (cu o iritare amară, încet): De nu mi-ai fi ieșit în cale!

Fotoliul se oprește în partea stîngă a camerei; Polina Andreevna, Mașa și Dorn

se așează prin preajmă; Medvedenko, întristat, se îndepărtează un pic.

Dorn: Ce de schimbări pe la voi! Ați transformat salonul în birou...

Mașa: Konstantin preferă să lucreze aici. Fiindcă poate să iasă oricînd în grădină să mediteze.

Sórin: Unde-i soră-mea? Unde-i soră-mea?

Dorn: S-a dus la gară să-l ia pe Trigorin. Se întoarce imediat.

Sórin: Dacă v-ați hotărât voi să o chemați aici pe soră-mea, înseamnă că sînt grav bolnav. (*După o tăcere.*) Ce chestie, deși sînt grav bolnav nu mi se dau nici un fel de medicamente.

Dorn: Păi ce-ai vrea să-ți dau? Aspirină? Chinină?

Sórin: Poftim, iar filozofezi... (*Arătînd din cap spre saltea.*) Salteaua asta pentru mine ați așternut-o?

Polina Andreevna:

Da.

Sórin: Mulțumesc.

Am un subiect de
nuvelă pentru Kosteia.

Titlul trebuie să fie:

„Omul care a vrut“,

„L’homme qui a

voulu“. Cînd eram

tînăr, am vrut să fiu

scriitor – și n-am fost;

am vrut să vorbesc frumos – și vorbeam execrabil... *(Se imită pe sine însuși.)* ceva de genul ăsta și... în fine... – mi se-ntîmpla să lucrez la o dare de seamă pînă mă apuca nădușeala; am vrut să mă-nsor – și nu m-am însurat; am vrut dintotdeauna să trăiesc la oraș – și iată că-mi sfîrșesc zilele la țară, și-n fine...

Dorn: Ai vrut să devii consilier de stat – și ai devenit.

Sórin: Asta n-am vrut. Așa s-a întîmplat.

Dorn: Recunoaște și tu, să te arăți nemulțumit de viață la vîrsta ta e jalnic...

Sórin: Tot nu te lași! Nu înțelegeți? Vreau să trăiesc!

Dorn: Asta-i frivolitate. Așa e legea: în natură tot ce trăiește trebuie să și moară.

Sórin: Judeci ca un om sătul. De-aia ți-e indiferentă viața, de aia nu-ți pasă de nimic. Dar și ție o să-ți fie frică să mori.

Dorn: Frica de moarte e o frică animalică... Trebuie s-o depășești. Singurii oameni care se tem de moarte într-un alt fel sînt cei care cred în Viața de Apoi, pentru că le e teamă să fie pedepsiți pentru păcatele lor. Dar tu – unu – ești necredincios, și – doi – ce păcate ai tu? Ai lucrat douăzeci și cinci de ani în serviciul public.

Sórin *(nefericit)*: Douăzeci și opt...

Intră Treplev și se așează pe o băncuță la picioarele lui Sórin. Mașa nu-și ia o clipă ochii de la el.

Dorn: Atîta tot... Să-l lăsăm pe Konstantin să lucreze.

Treplev: Nici o problemă.

Pauză.

Medvedenko: Aș vrea să vă-ntreb, doctore, ce oraș v-a plăcut cel mai mult în străinătate?

Dorn: Genova.

Treplev: De ce Genova?

Dorn: Datorită mulțimii de pe străzi. Cînd ieși seara din hotel, strada e plină de lume. Și te poți mișca prin mulțime fără nici un scop, trăiești împreună cu ea, te contopești cu ea fizic și psihic, și aproape că-ncepi să crezi în existența unui spirit universal, de felul celui pe care îl juca în piesa ta Nina Zarecinaia. Apropo, unde e ea acu? Ce mai face?

Treplev: Cred că-i bine - sănătoasă.

Dorn: Mi s-a spus că duce o viață mai... ciudată. Despre ce e vorba?

Treplev: Asta, doctore, e o poveste lungă.

Dorn: Zi-o pe scurt.

Pauză.

Treplev: A fugit de acasă și s-a combinat cu Trigorin. Asta știi?

Dorn: Știam.

Treplev: A născut un copil. Copilul a murit. Lui Trigorin i-a trecut amorul și s-a întors la vechile lui slăbiciuni, cum era de așteptat. De altfel nici nu le-a părăsit vreodată. Cu lipsa lui de caracter, juca pe două fronturi. Din câte știu eu, viața personală a Ninei a fost un eșec total.

Dorn: Dar cariera ei?

Treplev: Un dezastru și mai mare. A debutat într-un spectacol de amatori la o vilă de lângă Moscova, apoi a plecat în provincie. Pe atunci o urmăream peste tot. Se arunca la roluri mari, dar le juca prost, fără tact, fără sensibilitate, cu urlete și gesturi brutale. Avea momente cînd țipa cu talent, murea cu talent, dar erau doar momente...

Dorn: Deci are totuși talent?

Treplev: Greu de spus. Probabil. Eu o urmăream, dar ea nu voia să mă vadă. Îi înțelegeam starea și nu insistam. (*Pauză.*) Ce altceva să vă mai spun? Mai târziu, cînd m-am întors acasă, am primit cîteva scrisori de la ea. Scrisori inteligente, calde, interesante; nu se plîngea, dar simțeam că e profund nefericită; fiecare rînd era un nerv întins, bolnav. Și imaginația o avea cam bolnavă. Semna „Pescărușul“. Tot repeta că e un pescăruș. Acum e aici.

Dorn: Cum adică, aici?

Medvedenko: Da, am văzut-o eu. Mergea în direcția aia, spre oraș. Am salutat-o, am întrebat-o de ce nu vine pe la noi. A spus că o să vină.

Treplev: N-o să vină...

Pauză.

Sórin: Era o fată fermecătoare.

Dorn. Pardon?

Sórin: Era o fată fermecătoare, am zis. Consilierul Sórin a fost chiar îndrăgostit de ea o vreme.

Dorn: Don Juan la pensie.

Se aude râsul lui Șamraev.

Polina Andreevna: S-au întors de la gară...

Intră Arkadina, Trigorin, în urma lor Șamraev.

Șamraev (intrînd): Noi toți îmbătrînim, ne uscăm în bătaia vînturilor, numai dumneavoastră, mult-stimată, tot tînără ați rămas... Elegantă, bine dispusă, grațioasă...

Arkadina: Vezi să nu mă deochi, pisălog nesuferit!

Trigorin (către Sórin): Vă salut, Piotr Nikolaevici! Aud că zăceți... Asta nu e bine!

Arkadina: Bomboane pentru tine.

Trigorin (*văzînd-o pe Mașa, bucuros.*): Maria, Mașa!

Mașa: M-ați recunoscut? (*Îi strînge mîna.*)

Trigorin: Măritată?

Mașa: Demult.

Trigorin: Fericită? (*Face plecăciuni către Dorn și Medvedenko, apoi se apropie șovăitor de Treplev.*)

Mama ta mi-a spus că ai uitat ce a fost și nu mai ești supărată.

Treplev îi întinde mîna.

Arkadina (*către fiul ei*): Uite, Boris Alekseevici a adus revista cu ultima ta povestire.

Treplev (*luînd revista, către Trigorin*): Mulțumesc. Sînteți foarte amabil.

Se așează.

Trigorin: Admiratorii tăi te salută... Ai trezit interesul general la Petersburg și la Moscova și mi se pun mereu întrebări despre tine. Lumea vrea să știe: cum arată, cîți ani are, e brunet sau blond? Toți își închipuie că ești mai în vîrstă. Și, fiindcă publici sub pseudonim, nimeni nu-ți știe numele adevărat.

Treplev: Cît stați la noi?

Trigorin: Trebuie să plec chiar mîine, la Moscova. Am de terminat o nuvelă și am mai promis ceva și pentru o antologie. Ce să mai – vechea poveste.

În timp ce ei discută, Arkadina și Polina Andreevna desfac în mijlocul camerei o masă de joc;

Șamraev aprinde lumânările, aranjează scaunele. Scot din dulap un joc de loto.

Trigorin: Plus că și vremea e urâtă. Ce vînt cumplit... Mîine dimineață, dacă se mai liniștește, ies pe lac să pescuiesc.

Mașa (*către tatăl ei*): Tată, lasă-l pe bărbat-meu să ia un cal! Trebuie să se ducă acasă.

Șamraev (*o imită*): Să ia un cal... să se duca acasă... (*Cu severitate.*) Nu vezi că caii abia s-au întors de la gară? Ce vrei, să-i hăituiesc din nou?

Mașa: Dar mai sînt și alți cai... (*Văzînd că tatăl tace, dă din mîină a lehamite.*) Îmi bat gura degeaba...

Medvedenko: Lasă, Mașa, mă duc pe jos. Zău...

Polina Andreevna (*cu un oftat*): Pe jos, pe așa o vreme... (*Se așează la masa de joc.*) Pofțiți, domnilor. Cine joacă?

Arkadina (*către Trigorin*): În serile lungi de toamnă, aici se joacă loto. Uite: e un joc vechi, tot cu ăsta jucam și cu mama, cînd eram copii. Nu joci și tu cu noi o partidă, pînă la cină? (*Se așază cu Trigorin la masă*). E un joc plicticos, dar cînd te obișnuiești cu el, e frumos.

Șamraev, Mașa și Dorn se așează la masă. Arkadina împarte tuturor cîte trei cărți.)

Medvedenko: Păi nu sînt decît șase kilometri...
Noapte bună... *(Îi sărută mîna soției.)* Noapte bună.
Noapte bună. Noapte bună, mamă. Nici n-aș mai fi deranjat pe nimeni, dacă nu era copilașul... *(Se înclină către toți.)* Noapte bună...

Șamraev: Lasă că ajungi tu și pe jos, doar nu ești general. Du-te!

Polina Andreevna *(bate în masă):* Pofțiți, domnilor. Să nu pierdem timpul, curînd vom fi chemați la cină.

Treplev *(frunzărind revista):* Nuvela lui a citit-o, iar la a mea nici n-a tăiat paginile. *(Aruncă revista pe jos, apoi se îndreaptă spre ușa din stînga; trecînd pe lîngă maică-sa, o sărută pe creștet.)*

Medvedenko: Noapte bună...

Arkadina: Nu joci, Kostea?

Treplev: Iartă-mă, dar chiar n-am chef... Ies să fac câțiva pași. *(Pleacă.)*

Arkadina: Miza – un cent. Pune și pentru mine, doctore.

Dorn: Bine-nțeles, Madame.

Mașa: Ați pus cu toții? Încep eu... Douăzeci și doi!

Arkadina: Am.

Mașa: Trei!...

Dorn: Da.

Mașa: Ați pus treiul? Opt! Optzeci și unu! Zece!

Șamraev: N-o lua așa repede.

Arkadina: Puteți să vă închipuiți ce primire mi s-a făcut la Harkov, și acum mai sînt amețită!

Mașa: Treizeci și patru!

Din spatele scenei se aude un vals melancolic.

Arkadina: Studenții m-au ovaționat... Mi-au trimis trei buchete de flori, două coșuri și uite... *(Își scoate din piept o broșă și o aruncă pe masă.)*

Șamraev: Da, frumos obiect...

Mașa: Cincizeci!..

Dorn: Fix cincizeci?

Arkadina: Eram îmbrăcată formidabil! Toate ca toate, dar la haine chiar că mă pricep.

Polina Andreevna: Kosteia cîntă. E deprimat sărmanul...

Șamraev: Îl critică rău ziarele.

Mașa: Șaptezeci și șapte!

Arkadina: Dacă le bagă-n seamă?

Trigorin: Are ghinion. Nu reușește să-și găsească un stil propriu. Scrie povești ciudate, vagi, chiar delirante cîteodată. Nici un om viu.

Mașa: Unsprezece!

Arkadina (*întorcînd capul spre Sórin*): Petrușa, te plictisești? (*Pauză lungă*) Doarme?

Dorn: Consilierul de Stat Sórin... doarme...

Mașa: Șapte! Nouăzeci!

Dorn: Eu unul cred în Konstantin. Are el ceva! Are ceva! Gîndește în imagini, povestirile lui sînt pregnante. Păcat numai că nu duc nicăieri, nu au o intenție clară. Te ating, după care – nimic. Irina, ești bucuroasă că fiul tău e scriitor?

Arkadina: Imaginați-vă că nici nu l-am citit. Nu reușesc deloc să-mi fac timp.

Trigorin: Parcă eu aș mai scrie dacă aș trăi într-un loc ca ăsta, lîngă lac?! Mi-aș învinge această patimă și aș sta toată ziua la pescuit.

Mașa: Douăzeci și opt!

Trigorin: Să prinzi un caras, sau un lin – ce fericire!

Mașa: Douăzeci și șase!

Treplev intră fără zgomot și se duce la biroul său.

Șamraev (către Trigorin): Domnule Trigorin, dumneavoastră știți că aveți aici, la noi, un obiect care vă aparține?

Trigorin: Ce obiect?

Șamraev: Pescărușul ăla pe care l-a împușcat Konstantin odată. Mi-ați spus să-l dau la împăiat.

Trigorin: Am spus eu așa ceva? Nu-mi amintesc. *(Pe gînduri.)*

Mașa: Șaizeci și șase! Unu!

Treplev (*deschide larg fereastra, ascultă*): Ce întuneric! Nu înțeleg de ce sînt neliniștit.

Arkadina: Kosteă, închide fereastra, e curent.

Treplev închide fereastra.

Mașa: Optzeci și opt!

Trigorin: Loto! Am un joc complet, domnilor.

Arkadina (*veseală*): Bravo! Bravo!

Șamraev: Bravo!

Arkadina: Acest om are noroc în tot și-n toate. (*Se scoală.*) Iar acum haideți să mîncăm ceva. Celebritatea noastră n-a luat astăzi masa de prînz. Continuăm după cină. (*Către fiul ei.*) Kosteă, lasă-ți manuscrisele, hai să mîncăm.

Treplev: Nu vreau, mamă, nu mi-e foame.

Arkadina: Cum crezi. (*Îl trezește pe Sôrin.*) Petrușa, hai la masă. (*Îl ia pe Șamraev de braț.*) Să vă povestesc ce succes am avut la Harkov... ce primire mi s-a făcut...

Polina Andreevna stinge lumînările de pe masă, apoi ea și Dorn împing fotoliul.

Toți pleacă prin ușa din stînga; pe scenă rămîne numai Treplev, la masa de scris.

Treplev (*se pregătește să scrie; parcurge rapid cele deja scrise*): Am vorbit atîta despre formele noi, iar acum simt că alunec și eu treptat în banalitate. (*Citește*) „Afișul de pe gard anunța... Chipul palid încadrat de părul întunecat...” (*Taie cele scrise*) Ce mediocritate! Descrierea serii cu clar de lună e lungă și artificială. Trigorin și-a găsit mijloacele, ce-i pasă... La el, pe dig sclipește gîtul unei sticle sparte, roata morii își aruncă umbra întunecată – și noaptea cu lună e gata. Pe cînd la mine... Mi-e silă.

Pauză.

Treplev: Cu cît scriu mai mult, cu atît sînt mai convins că nu formele vechi sau noi sînt importante, ci să scrii și să lași să se reverse liber tot ce ai în suflet. (*Cineva bate la fereastră din dreptul mesei.*) Ce-i asta? (*Se uită pe fereastră.*) Nu se vede nimic... (*Deschide glasvandul și se uită în grădină. Strigă.*) Cine e?

*Pleacă; se aud pașii lui repezi pe terasă;
după o jumătate de minut se întoarce cu Nina Zarecinaia.*

Treplev: Nina! Nina! *(Nina îi pune capul pe piept și plînge înfundat.)*

Treplev *(înduioșat):* Nina! Nina! Tu erai, tu... Parcă am avut o presimțire, toată ziua am fost neliniștit. *(O ajută să-și scoată pălăria și pelerina)* O, buna mea, minunea mea, ai venit! Hai să nu plîngem, să nu plîngem.

Nina: E cineva aici.

Treplev: Nu-i nimeni.

Nina: Încuie ușa să nu intre cineva.

Treplev: Nu intră nimeni.

Nina: Știu că Irina Nikolaevna e aici. Încuie ușa...

Treplev *(încuie ușa din dreapta cu cheia, se apropie de cea din stînga):* Asta nu se încuie. Uite, o baricadez. *(Pune un fotoliu în dreptul ușii.)* Nu te teme, nu intră nimeni.

Nina *(îl privește cu mare atenție în față):* Lasă-mă să te privesc. *(Se uită în jur.)* E cald, e bine... Aici era un salon. M-am schimbat mult?

Treplev: Da... Ai slăbit și ai ochii mai mari acum. Nina, mi se pare atît de ciudat. De ce n-ai vrut să mă vezi? De ce n-ai venit mai repede? Știu că ești aici de o săptămînă... Am fost de mai multe ori pe zi la tine, am așteptat sub ferestre ca un cerșetor.

Nina: Mi-era teamă că mă urăști. În fiecare noapte visez că te uiți la mine și nu mă recunoști. Hai să stăm jos.

Se așează.

Nina: Să stăm și să vorbim, să vorbim. E bine aici, e cald, plăcut... Auzi vîntul? Ți-amintești de Turgheniev? „Ferice de cel care, în asemenea nopți, are un acoperiș deasupra capului...”

Treplev: ... și o sobă caldă”.

Nina: Sînt un pescăruș... Nu. (*Își frecă fruntea.*)! Ce spuneam? Da... Turgheniev... „Și fie ca Dumnezeu

să-i ajute pe toți cei ce rătăcesc fără adăpost“... Nu-i nimic. (*Plînge în hohote*).

Treplev: Nina, iar... Nina!

Nina: Nu-i nimic, nu-i nimic e mai bine așa... Aseară, tîrziu, am fost în grădină să văd ce a mai rămas din teatrul nostru. E tot acolo. Atunci am plîns pentru prima oară după doi ani și m-am simțit ușurată, mi s-a luminat sufletul. Vezi, gata, nu mai plîng. (*Îl ia de mîină.*) Iar tu ai devenit scriitor între timp... Tu – scriitor, eu – actriță... Am fost și noi atrași în carusel... Eram fericită ca un copil – mă trezeam dimineața și cîntam; te iubeam, visam la glorie, iar acum? Mîine dis-de-dimineață iau trenul spre leleț, clasa a treia... cu toți țărani, iar la leleț trebuie să suport avansurile libidinoase ale negustorilor mai înstăriți. Ce viață strălucitoare!

Treplev: De ce la leleț?

Nina: Am semnat un contract pentru toată stagiunea. Trebuie să mă duc.

Treplev: Nina, te-am blestemat, te-am urît, ți-am rupt scrisorile și fotografiile, dar am știut în fiecare clipă că sufletul meu e legat de tine pentru totdeauna. Sărut pămîntul pe care calci...

Nina (*derutată, pentru sine*): De ce vorbește așa, de ce vorbește așa?

Treplev: Sînt singur, nimeni nu mă iubește, sînt rece ca o peșteră goală, tot ce scriu e mort. Rămîi aici, Nina, te implor, sau lasă-mă să vin cu tine!

Nina își pune în grabă pălăria și pelerina.

Treplev: Nina, de ce? Pentru numele lui Dumnezeu, Nina... *(O privește cum se îmbracă.)*

Pauză.

Nina: Nu veni cu mine, vreau să plec singură... *(Printre lacrimi.)* Dă-mi un pahar cu apă!...

Treplev *(îi dă să bea):* Unde vrei să te duci?

Nina: În oraș. *(Pauză)* E mama ta aici.

Treplev: Da... Joi i-a fost rău lui unchi-meu; și am chemat-o.

Nina: De ce ai spus că săruți pământul pe care calc? Ar fi trebuit să mă omori. *(Se apleacă spre masă.)* Sînt atît de obosită! Dacă m-aș putea odihni... trebuie să mă odihnesc! *(Își ridică capul.)* Eu sînt pescărușul... Nu! Sînt actriță. *(Auzind rîsul Arkadinei și al lui Trigorin ascultă cu atenție, apoi fuge la ușa din stînga și se uită pe gaura cheii.)* E și el aici... E aici, nu-i așa? Nu contează... El nu credea în teatru, rîdea de visele mele, și puțin cîte puțin am încetat și eu să mai cred, m-am descurajat... Am devenit depresivă, meschină, jucam fără nici un sens... Nu știam ce să fac cu mîinile, nu știam să-mi țin trupul pe scenă, nu-mi stăpîneam vocea. Tu nu-ți poți imagina cît de umilitor e să simți că joci prost. Eu sînt pescărușul. Nu, nu sînt!. Mai ții minte că ai împușcat un pescăruș? Cineva a trecut din întîmplare, l-a văzut și, fiindcă n-avea nimic mai bun de făcut, l-a ucis... Subiect pentru o scurtă povestire... *(Își freacă*

fruntea.) Despre ce vorbeam?... Ah, da, despre teatru. Acum nu mai sînt așa... Acum sînt o actriță adevărată, joc cu plăcere, cu entuziasm, scena mă îmbată, mă face să mă simt frumoasă. Acum am înțeles, Kostea, că în meseria noastră – fie că jucăm pe scenă sau scriem – nu e important nici să devii celebru, nici să fii aplaudat – nimic din ce visam eu –, ce contează e forța de a merge înainte orice s-ar întîmpla. Să continui să crezi. Eu cred, și asta ajută. Acum, cînd mă gîndesc: sînt pe scenă, nu mă mai tem de viață.

Treplev (*trist*): Eu nu cred și nici nu știu care e vocația mea. Tu ți-ai găsit drumul, știi încotro mergi, dar eu încă bîntui prin haosul viziunilor și al imaginilor, fără să știu de ce o fac și pentru cine.

Nina: E tîrziu. Plec. Cînd o să fiu o mare actriță, să vii să mă vezi. Promiți?

Nina: Nu mă conduce, ajung și singură... Trăsura e aproape... Deci l-a adus cu ea, nu-i așa? Ei, asta e, nu contează. Cînd îl vezi pe Trigorin, să nu-i spui nimic... Îl iubesc. Îl iubesc chiar mai mult decît înainte... Subiect pentru o scurtă povestire... Îl iubesc, îl iubesc cu patimă, îl iubesc cu disperare. Ce bine era înainte, Kostea! Îți amintești? Credeam că viața e luminoasă, strălucitoare, plină de bucurie, iar sentimentele noastre erau ca niște flori delicate... Ții minte? (*Îl îmbrățișează convulsiv pe Treplev și fuge prin glasvand, recitînd*) „Oamenii, leii, vulturii și potîrnichiile, cerbii lopătari, gîștele, păianjenii, peștii tăcuți

ce umpleau cîndva apele, stelele de mare și ființele ce nu puteau fi văzute cu ochii – într-un cuvînt toate viețile, toate viețile, toate viețile.“

Treplev (*după o pauză*): Sper să n-o vadă cineva în grădină și să afle mama. Mama s-ar putea supăra.

*Timp de două minute își rupe toate manuscrisele și le aruncă sub masă,
apoi descuie ușa din dreapta și pleacă.*

Dorn (*încearcă să descuie ușa din stînga*): Ciudat. Ușa pare blocată... (*Intră și pune fotoliul la loc.*) Cursă cu obstacole.

Intră Arkadina, Polina Andreevna, în urma lor Iakov cu sticlele și Mașa, apoi Trigorin.

Arkadina: Puneți vinul și berea pentru Boris aici, pe masă. O să jucăm și o să bem. Haideți, domnilor, așezați-vă.

Polina Andreevna: Adu și ceaiul. (*Aprinde lumînările, se așează la masa de joc.*)

Șamraev (*intră cu pescărușul împăiat*): Iată despre ce vorbeam mai devreme... (*Îi arată lui Trigorin.*) Comanda dumneavoastră.

Trigorin (*privind pescărușul*): Ciudat. Nu-mi amintesc! (*După o clipă de gîndire*) Nu-mi amintesc deloc!

Din dreapta, din spatele scenei se aude o împușcătură, toți tresar.

Arkadina (*speriată, sare în picioare*): Ce-a fost asta?

Pauză.

Dorn: Nimic... Probabil că a sărit un dop în trusa mea de medicamente... Nu vă faceți griji. *(Pleacă prin ușa din dreapta, peste o jumătate de minut se întoarce.)* Am avut dreptate. Era sticluța cu eter. *(Fredonează.)* „Et Satan conduit le bal, conduit le bal...”

Arkadina *(așezându-se la masă):* Ptiu, ce m-am speriat. Mi-am amintit de... *(Duce degetul la tâmplă.)* Am văzut negru în fața ochilor. Uuuf!

Împart cărțile și încep să joace.

Dorn (*către Trigorin*): Acum vreo două luni a apărut în revistă un articol... o corespondență din America, și voiam să vă întreb, printre altele... (*Îl ia pe Trigorin pe după mijloc și îl conduce la rampă.*)... fiindcă mă interesează foarte mult și aş vrea să vă rog să... (*cu un ton mai jos, încet*) Luați-o de aici cumva. De fapt... s-a împușcat.

Cortina.